

Regeringskansliet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kristin.skeppsby@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2024:98 - En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

Er beteckning: KN2025/00288

Sammanfattning

Vi ställer oss bakom att koncentrera tillståndsprövningen till sex miljöprövningsdelegationer inom länsstyrelserna, för att i prövningen säkerställa strategisk ledning, verksamhetsutveckling och likvärdighet över landet. Länsstyrelserna har länge noterat utmaningarna med dagens system och påtalat behovet av förändringar. Det krävs ett mer förutsägbart och över landet likvärdigt miljöprövningssystem, som förmår att bättre balansera samhällsintressen och hänsyn till regional utveckling i miljöprövningen. Därför måste även en länsstyrelse/en miljöprövningsdelegation få ett utpekat samordningsansvar för att driva på för en gemensam ledning och verksamhetsutveckling.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har de senaste åren genomfört en gedigen verksamhetsutveckling vilket har lett till mycket goda resultat när det gäller kortare handläggningstider och förbättrad dialog utåt. Under år 2024 var handläggningstiden för helprövningar och ändringstillstånd 7,8 månader från inkommen ansökan till beslut räknat som median¹. Det systematiska förbättringsarbetet visar att det är möjligt att genomföra en effektiv miljöprövning inom länsstyrelsen.

Länsstyrelsen avstyrker införandet av en ny, nationell prövningsmyndighet. Förslaget till ny prövningsprocess är så omfattande att det i kombination med att bygga upp en helt ny myndighet dels kommer att leda till längre handläggningstider under flera år, dels innebära betydligt större kostnader än att utveckla delar av nuvarande system. En ny myndighet riskerar också att få ett ensidigt uppdrag vilket gör att förutsättningarna för att nå balans mellan olika samhällsintressen riskerar att gå förlorade, inte minst

¹ Avser B-prövningar, som till exempel medelstora industrianläggningar, lantbruk och täkter.

det regionala tillväxtperspektivet liksom förutsättningarna att nå nationella mål.

Länsstyrelsen tillstyrker att den svenska miljöprövningsprocessen anpassas till EU-lagstiftningen, men vi ser behov av justeringar av förslaget. Tidigt myndighetssamråd i tillståndsspåret bör vara obligatoriskt. Vidare bör målsättningstider införas i stället för skarpa tidsfrister för provningar där EU-lagstiftningen inte kräver det. Det finns ett antal miljöpåverkande verksamheter som bör byta provningsspar jämfört med förslaget i utredningen.

Vi delar utredningens förslag om att ta bort förstainstansprövningen från domstolarna och renodla deras roll till att bli en överprövningsinstans.

För att få till en effektiv tillståndsprövning och tillsyn är det avgörande att hela finansieringssystemet ses över för att säkerställa tillräckliga resurser. Förslag med ny process innebär en betydande förskjutning från provning till tillsyn. Miljötillsynen inklusive tillsynen av vattenverksamheten är sedan många år underfinansierad varför den kan riskera att bli en bromskloss om detta inte hanteras före det att det nya systemet införs.

Länsstyrelsen ser behov av ytterligare kunskap om effekterna av förslagen i utredningen och föreslår därför ett antal områden där kompletterande utredningsbehov kvarstår. Det handlar om finansieringen, förutsättningarna för hur tillsynen ska bedrivas, inrättandet av en samordningsfunktion för de sex miljöprövningsdelegationerna och att verksamheterna provas på rätt nivå.

14 Våra överväganden och förslag

14.5 Nya termer och uttryck

Länsstyrelsen tillstyrker att begreppet miljöfarlig verksamhet ändras till miljöpåverkande verksamhet.

Begreppet *samråd* bör ses över. Vi förordar att *samråd* även fortsatt ska användas på samma sätt som i nuvarande process. Ordet *samråd* är så starkt förknippat med nuvarande *samrådsprocess* att risken är uppenbar att det kommer att bli missförstånd och sammanblandningar, inte minst för allmänheten.

Det är olämpligt att skilja på begreppen *fullständig ansökan* och *komplett ansökan* eftersom det riskerar att innebära stor förvirring för alla parter.

14.6 En ny organisation för miljöprövning

14.6.3 Bör ärenden om miljöprövning prövas av förvaltningsmyndighet eller domstol i första instans?

Vi delar utredningens förslag om att ta bort förstainstansprövningen från domstolarna och renodla deras roll till att bli en överprövningsinstans.

14.6.4 Utgångspunkter vid val av organisationsform

Att utveckla befintlig organisationsstruktur är mest lämpligt utifrån ekonomiska konsekvenser, förmågan till kompetensförsörjning och prövningsmyndighetens förmåga till avvägningar mellan motstående intressen. Länsstyrelsen är en av Sveriges bredaste kunskapsmyndigheter som täcker ett 20-tal politikområden. Myndigheten har därför goda förutsättningar för att kunna göra avvägningar mellan såväl allmänna som enskilda intressen. Länsstyrelserna är en av få myndigheter som besitter den förmågan. I miljöprövningen krävs det stor förmåga att balansera samhällsintresset av regional utveckling/tillväxt och miljöprövningens bevarandeperspektiv, liksom metodik att döma av målkonflikter mellan olika expertområden.

Den instans som prövar miljötillstånd måste därför ha både genuin kunskap om regional utveckling/tillväxt, full bredd i expertområden, samt metodik för och förmåga att döma av målkonflikter med

utgångspunkt i ett samlat samhällsintresse. Länsstyrelsens storlek och bredd borgar också för redundans avseende expertkunskap samt möjligheten att prioritera verksamhet som är tidskritisk.

Vi ställer oss därför bakom att koncentrera tillståndsprövningen till sex miljöprövningsdelegationer inom länsstyrelserna. Vi ser att det behövs flera ändringar av dagen system för ett effektivt, transparent och likvärdigt provningssystem över hela landet. Vi ser också stor potential i att fortsätta det utvecklingsarbete som har påbörjats för att samordna och ensa miljöprövningen och som har letts via Länsstyrelsen Västra Götaland.

Eftersom styrningen och utvecklingen av miljöprövningsdelegationerna behöver utvecklas, måste också en länsstyrelse/en miljöprövningsdelegation få ett tydligt mandat att samordna verksamhetsutvecklingen för att effektivisera och ensa prövningen över landet. Vidare behöver det förenklas för länsstyrelserna och miljöprövningsdelegationerna att aktivt både dela kompetens och stödja varandra vid arbetstoppar samt att arbeta med gemensam utveckling.

Miljöprövningsprocessen kräver ett helhetsperspektiv och förmåga att hantera det samlade samhällsintressets behov.

Prövningsmyndigheten behöver en gemensam och utvecklad metodik för att hantera målkonflikter mellan olika expertområden och samhällsintressen. Den instans som prövar miljötillstånd måste därför ha både djup kunskap om regional utveckling, full bredd i expertområden, samt förmåga att hantera målkonflikter. Detta har länsstyrelsen och det ingår även i länsstyrelsens uppdrag.

Länsstyrelserna har bred kompetens och en stark regional närvaro som främjar snabb och korrekt ärendehandläggning. Vi tolkar utredningens förslag som att de sex miljöprövningsdelegationerna som blir beslutande även fortsättningsvis kommer att få kunskap om de regionala förutsättningarna via länsstyrelserna. Det innebär att länsstyrelsernas dialog och tidiga samråd med regionala aktörer kan fortsätta att utvecklas och fortsatt vara en viktig del i det nya provningssystemet. Länsstyrelserna har den regionala förankringen vilket bidrar med både kontakter och kunskap om regionala förutsättningar. Detta är grundläggande för att skapa ett effektivt dialogbaserat provningssystem och bidrar dessutom till legitimiteten för systemet. Att länsstyrelsernas dialog och tidiga samråd med regionala aktörer kan fortsätta att utvecklas är en förutsättning för effektivitet i det nya provningssystemet.

Länsstyrelsernas storlek och bredd kan ge prövningen ett utvecklat helhetsperspektiv och redundans avseende expertkunskap samt möjlighet att prioritera verksamhet. Inom länsstyrelsen finns det kompetens inom såväl miljöskydd som vattenverksamhet och annan sakkunskap som vid behov kan gå in och stödja prövningen, liksom kunskap om regional utveckling. En förutsättning för att länsstyrelsen ska kunna delta på ett effektivt och rättssäkert sätt i framtida tillståndsprövningar är att det finns personal som har god kunskap om både verksamheten och de regionala förutsättningarna. De förändringar som föreslås av utredningen gällande prövningsorganisationen riskerar att påverka möjligheten att bibehålla och rekrytera senior personal som krävs för att kunna leverera yttranden i rätt tid och med rätt kvalitet.

Om regeringen väljer att inrätta en central prövningsmyndighet tappar länsstyrelsen miljöprövningskompetens som är avgörande för att bedöma länets regionala utveckling. Därmed kan förslaget innebära att länsstyrelsens förmåga till sammanvägda bedömningar försämras.

Som länens högsta civila totalförsvarsmyndighet ska länsstyrelserna stärka landets beredskap och totalförsvar samtidigt som vi säkrar en grön omställning. Här är en effektiv miljötillståndsprocess med ett tydligt helhetsperspektiv avgörande.

Sverige är i en utvecklingsfas med en betydande nyindustrialisering med både nationella och internationella företag som utvecklas i landet. Länsstyrelsernas uppgift är att stötta den utvecklingen och att möta samhällets behov av en effektiv prövningsprocess.

Ett omfattande utvecklingsarbete pågår och det har gett goda resultat

Länsstyrelsen i Västra Götaland har de senaste åren genomfört en gedigen verksamhetsutveckling vilket har lett till mycket goda resultat när det gäller kortare handläggningstider och förbättrad dialog med verksamhetsutövarna. Under år 2024 var handläggningstiden för helprövningar och ändringstillstånd 7,8 månader från inkommen ansökan till beslut räknat som median. Förbättringsarbetet har inneburit såväl utveckling och förbättring av interna arbetsprocesser som utåtriktat arbete. Till exempel genomförs regelbundna träffar med företagare och konsulter för att skapa dialog och samsyn. Detta systematiska utvecklingsarbete har lett till gott betyg från dem som har varit i kontakt med oss i samband med prövning. Det är därmed tydligt att det är möjligt att

genomföra en effektiv miljöprovning med nuvarande provningsorganisation. Tillsammans med de förändringar som genomförts i lagstiftningen fr.o.m. årsskiftet så som offentliga tidplaner, förenklat underlag, att ändringstillstånd är huvudregel och möjlighet till giltighetsförlängning ser länsstyrelsen att provningstiderna över landet kommer att förkortas. Se även bilaga 1 för ytterligare exempel på förbättringsarbete som har bedrivits i Västra Götaland.

Länsstyrelserna har under 2024 och 2025 ett regleringsbrevsuppdrag (3D5) som syftar till att vidta åtgärder som gör vår tillståndsprövning enligt miljöbalken mer effektiv och förutsebar, och som kortar handläggningstiderna. Länsstyrelserna ska också utveckla sitt arbete med att förenkla för verksamhetsutövarna i tillståndprocessen, och därmed öka näringslivets konkurrenskraft och främja den industriella klimatomställningen. Vidare ska vi utveckla samarbetet mellan länsstyrelserna genom att bland annat hitta gemensamma arbetssätt och bedömningar som skapar en effektivare arbetsprocess. Insatserna bör också bidra till att vi delar kompetens och bistår varandra vid arbetstoppar. Arbetet samordnas av Länsstyrelsen i Västra Götaland och det har, trots att vi bara har hållit på drygt ett år, redan visat på mycket goda resultat.

Vi samarbetar med ett stort antal organisationer, däribland Svenskt Näringsliv och landets regionala handelskammare, för att stärka bemötande och service – och har en nära dialog kring hur tillståndprocesser kan effektiviseras. Ett konkret exempel är det länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojektet kring samråd där vi tillsammans med berörda företag har tagit fram ett nytt arbetssätt för samråd inför miljöprovning. Utvecklingsarbetet har resulterat i lagstiftningsförändringar som trädde i kraft i januari 2025 samt ett uppdrag om att börja implementera det nya arbetssättet (KN2025/00301).

En ny, nationell myndighet leder till onödiga kostnader

Att införa en ny tillståndprocess kommer, oavsett organisering, att kräva stora resurser under en inledande fas. Tillräcklig finansiering av den nya provningsorganisationen behöver säkerställas. Att justera miljöprovningssystemet inom befintlig myndighetsstruktur kommer dock att innebära betydligt lägre omställningskostnader och kortare startsträcka jämfört med att starta en ny myndighet. Införande av en

helt ny miljöprövningsmyndighet kommer att öka statens kostnader avsevärt.

Digital utveckling är nödvändig

Oavsett organisation bör digital infrastruktur prioriteras för att säkerställa effektivitet och rättssäkerhet i den nya processen.

Länsstyrelserna är angelägna om att bidra aktivt i omställningen och har i flera år i länsstyrelsegemensamma budgetunderlag äskat om en ökad finansiering för digitalisering. Detta är nödvändigt för att möjliggöra etablering av gemensamma plattformar, automatisering av nyckelprocesser samt införande av datadrivet beslutsstöd tillsammans med andra myndigheter och verksamhetsutövare.

Om länsstyrelsernas nuvarande ansvar för samrådsprocesser och miljöprövningsdelegationer (MPD) överförs till en central prövningsmyndighet, krävs det en omfattande och komplex digital omställning. Det omfattande arbete som redan har genomförts inom länsstyrelserna och delvis tillsammans med domstolsverket riskerar att behöva startas om.

Utvecklingsarbete pågår för att samordna, modernisera och automatisera länsstyrelsens processer, där prövningsverksamheten utgör ett centralt område. Arbete pågår också med att införa en ny modell för IT-förvaltning och -utveckling. Det kommer att förbättra förutsättningarna för ökad grad av automatisering av fler ärendetyper som till exempel miljöprövningar och tillsynsärenden, vilket i sin tur kan förenkla för företag, korta ner handläggningstider och öka rättssäkerheten.

14.6.6 En ny nationell miljöprövningsmyndighet

Att införa en ny prövningsmyndighet är inte försvarbart av flera orsaker. De huvudsakliga orsakerna är att implementeringen av en ny prövningsprocess kommer att ta längre tid om en ny myndighet samtidigt ska byggas upp från grunden och en ny myndighet kommer att innebära större kostnader. Erfarenheterna från tidigare myndighetsombildningar visar att effektiviteten går ner betydligt de första åren. I praktiken får man räkna med cirka tre förlorade år. Det skulle vara olyckligt då den gröna omställningen är tidskritisk för att klara konkurrenskraften. Att lägga tillståndsprövningen på länsstyrelserna ökar förutsättningarna för goda sammanvägda bedömningar då länsstyrelsen har bred och djup kunskap med regionalt perspektiv. Med en central myndighet som har som enda

uppgift att hantera ärenden enligt miljöbalken ser vi en uppenbar risk att balansen mellan regional tillväxt och bevarande försvinner i beslutsfattandet.

Sedan flera år har samhället problem med kompetensbrist inom miljöområdet vilket inte kommer att underlättas med ytterligare en myndighet inom området.

Länsstyrelsernas förmåga till välavvägda beslut inom totalförsvarsområdet såväl som inom ett flertal andra samhällsviktiga områden är beroende av den samlade kompetens som finns inom myndigheten. Bildandet av en central myndighet riskerar att leda till ett stort kompetenstapp som blir svårt att ersätta.

14.6.10 Särskilt om prövning av tvångs- och ersättningsfrågor

Länsstyrelsen anser att mark- och miljödomstolen även fortsättningsvis ska hantera frågor om tvångsrätt, ersättning- och skadestandsfrågor. Domstolen bör även fortsättningsvis hantera stämningsmål eftersom det inte är självklart att en förvaltningsmyndighet kan hantera dessa frågor då förvaltningslagen saknar processuella regler om till exempel vittnesförhör.

14.7 En ny tillstånds- och granskningsplikt

14.7.3 Utgångspunkter för en ny tillstånds-, gransknings-, anmälnings- eller registreringsplikt

Länsstyrelsen tillstyrker att den svenska miljöprövningsprocessen anpassas till EU-lagstiftningen.

Indelningen av verksamheter behöver ses över

Detta avsnitt rör rubrikerna 14.7.6-14.7.9 i utredningen.

Miljöpåverkande verksamheter

Det finns ett antal miljöpåverkande verksamheter som bör byta prövningsspår. Det gäller såväl granskningspliktiga till anmälningspliktiga som anmälningspliktiga till granskningspliktiga och granskningspliktiga till tillståndspliktiga. En mer diversifierad indelning medger en bättre avvägning av prövningsnivå, framför allt

för verksamheter med mindre omfattning där det är lämpligt att pröva genom anmälan. Om man slår ihop för många verksamhetskoder kan det bli för generella skrivningar som kan vara svårtolkade både för den sökande och för prövningsmyndigheten.

Det finns verksamheter som fortsatt bör vara tillståndspliktiga och som i princip alltid kommer att medföra betydande miljöpåverkan. Många verksamheter som inte är betydande miljöpåverkan per automatik enligt förslaget, klassas som det idag och kommer vid en bedömning även framgent att utgöra betydande miljöpåverkan. Det rör sig många gånger om ny teknik, farliga ämnen och stora risker, som till exempel tillverkning av batterier. Även vindkraftparker bör generellt vara tillståndspliktiga då de framför allt påverkar landskapsbild och skyddade arter. Vanligtvis krävs en rad olika natur- och artinventeringar inför dessa prövningar. Verksamheter som har stor miljöpåverkan bör klassas som betydande miljöpåverkan per automatik på nationell nivå. Det skulle förenkla, förtydliga och snabba upp processen för aktuella verksamheter, då de slipper att först bli avvisade i granskningsspåret. Det skulle även göra det tydligare och mer effektivt för prövningsmyndigheten. Genom att lyfta bort sådana verksamheter från granskningsspåret blir även den avsedda skillnaden mellan de två processerna tydligare. I annat fall finns det stor risk att sökanden upplever processen osäker och otydlig och frivilligt väljer tillståndsspåret.

Att ett så stort antal verksamheter hamnar i granskningsspåret medför inte att miljöprövningen blir mer tydlig och förutsägbar för verksamheter eller myndigheter. Generellt försvårar det för alla parter att en granskning behöver göras för flera verksamheter än om de var rätt indelade för början. Det vore därför att föredra om färre verksamheter hamnade i granskningsspåret redan från början.

På motsvarande sätt finns det ett flertal verksamhetstyper där prövningsnivån inte verkar rimlig i förhållande till miljöpåverkan utan där anmälningsplikt vore att föredra. Till exempel bör mindre täkter såsom jordtakter, blockstenstäkter och husbehovstäkter vara lämpligt att pröva genom anmälan.

Utredningens förslag innebär att uppförande av ett enda vindkraftverk, oavsett storlek, inte miljöbedöms alls enligt miljöbalken. Här anser länsstyrelsen att åtminstone anmälningsplikt bör gälla. Se även bilaga 2 för fler förslag på justeringar.

De senaste åren har det genomförts ett antal utredningar inom avfallsområdet med många förslag på hur nuvarande lagstiftning bör

förändras. Det är oklart på vilket sätt utredningen har tagit hänsyn till dessa förslag. En så omfattande förändring som föreslås bör inkludera bedömning på detta område.

Jämförelserna med nuvarande lagstiftning redovisar inte tydligt vad som faller bort eller vad som ändras. Det är därmed svårt att få en överblick av vad som inte kommer att regleras längre.

Vattenverksamhet

Länsstyrelsen är positiv till att på ett tydligare sätt definiera vilka vattenverksamheter som kräver miljötillstånd och vilka som endast omfattas av krav på anmälan. Den nya granskningsplikten är välkommen eftersom den möjliggör en enklare och snabbare prövning för vattenverksamheter som har en begränsad påverkan på miljön, men som inte ryms i anmälningsplikten.

Listan över granskningspliktiga vattenverksamheter behöver ses över innan de nya bestämmelserna börjar gälla. Det är inte alltid tydligt vilka verksamheter eller åtgärder som avses och de stämmer inte överens med definitionen av vattenverksamheter i miljöbalken. Översynen behöver även omfatta om det finns vattenverksamheter som av nationella skäl alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan samt en generell översyn av listan över anmälningspliktiga vattenverksamheter, bland annat när det gäller grundvattenbortledning. Det kan även finnas skäl att ytterligare nyansera vilka ytvattenuttag som lämpligtvis hanteras i en anmälan och om vissa mindre markavvattningar kan hanteras som en anmälan. Även lite större återställningsarbeten i vattendrag kan eventuellt hanteras i ett anmälningsförfarande. Havs- och vattenmyndigheten bör vara delaktig i arbetet med översynen.

Anmälningslistan behöver ses över innan ändringarna genomförs. Eftersom förslaget är att undantaget i 11 kap. 12 § miljöbalken bara ska gälla anmälningspliktiga vattenverksamheter resulterar det i ett absolut krav på miljötillstånd för övriga vattenverksamheter, dvs även för vattenverksamheter med obetydlig påverkan på miljön och som inte kan anmälas. Exempelvis kan inga grundvattenbortledningar anmälas, vilket gör att det krävs igångsättningsbesked. Detta oberoende av storleken på uttaget och om det är tillfälligt eller permanent.

Seveso

Länsstyrelsens ståndpunkt är att verksamheter som omfattas av den högre kravnivån i Sevesolagstiftningen fortsatt ska vara

tillståndspliktiga. Sevesoverksamheter på högre kravnivå bör ha en verksamhetskod för att underlätta rapportering och databehandling. Det kommer sannolikt att bli fler Sevesoverksamheter på lägre kravnivå som framöver inte kommer ha omfattats av en prövning och det behöver utredas vad det innebär för Sevesoverksamheter på lägre kravnivå.

14.7.13 Annan tillståndsplikt enligt miljöbalken m.fl. lagar

Länsstyrelsens motsätter sig att länsstyrelsen ska pröva markavvattningsdispenser och att all markavvattning blir granskningspliktig. Det har genomförts flera utredningar som har granskat regelverket om markavvattning, bland annat SOU 2025:21 och ett nyligen redovisat regeringsuppdrag². Innan det beslutas om en ny prövningsordning för markavvattningar behöver resultatet från dessa utredningar beaktas.

Vi ser inga tydliga skäl till att två separata myndigheter ska hantera dispens respektive tillstånd till markavvattning. Det är även oklart vilka markavvattningsåtgärder som skulle vara aktuella att dispenspröva hos länsstyrelsen. Däremot kan det ur effektivitetssynpunkt vara bra att prövningsmyndigheten hanterar både dispensprövningen och frågan om miljötillstånd. Det kan dock krävas en särskild bestämmelse som innebär att prövningsmyndigheten inte behöver pröva tillståndsfrågan om det inte finns möjlighet att ge dispens.

14.8 En tydligare miljöbedömningsprocess

14.8.7 Begäran om avgränsningsyttrande avseende miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsnivå

Vi motsätter oss en tidsfrist på 45 dagar för ett avgränsningsyttrande eftersom tiden bedöms bli för kort. Det finns behov av ett myndighetssamråd och ibland även samråd med enskilda innan prövningsmyndigheten lämnar ett avgränsningsyttrande.

² Översyn av regelverk för att underlätta för återvätning

Vi föreslår att tidsfristen för avgränsningsyttrande ersätts med två målsättningstider³ enligt nedan. Se även bilaga 3.

- Prövningsmyndigheten ska inom 45 dagar från det att sökandens begäran om avgränsningsyttrande inkommer till myndigheten, kalla till ett samråd med sökanden och berörda myndigheter. Vid behov kan prövningsmyndigheten kräva att samråd ska hållas med de som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden. Under denna tid ska prövningsmyndigheten dels skicka ut underlaget på remiss till andra myndigheter (remisstid ca 30 dagar), dels granska om underlaget är tillräckligt för att bedöma de sakfrågor som kommer utgöra tyngdpunkten på samrådsmötet.
- Prövningsmyndigheten ska inom 30 dagar från det att samrådsmöte har hållits, skriftligen yttra sig om vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla för att kunna ligga till grund för den fortsatta miljöbedömningen.

14.8.9 Ett offentligt samråd

Ett myndighetssamråd bör vara obligatoriskt i tillståndsspåret

Vi anser att myndighetssamråd även fortsättningsvis bör vara obligatoriska i tidigt skede i tillståndsspåret. Prövningsmyndigheten bör även kunna ställa krav på att tidigt samråd med allmänheten ska hållas vid behov.

Ett omfattande arbete med att förbättra samråden har genomförts under senare år. Ett regeringsuppdrag kring samråd pågår nu som alla länsstyrelser är delaktiga i. Uppdraget bör utvärderas innan eventuell förändring genomförs.

Samråd i tidigt skede kan bidra till ökad acceptans hos allmänheten och ge bolaget tillgång till information som styr dem i rätt riktning. Ett väl genomfört myndighetssamråd sparar tid från den senare delen av processen och bidrar till att lyfta eventuella brister i ett tidigt skede, det vill säga att det bidrar till att processen som helhet blir mer förutsebar och effektiv. Det nuvarande förfarande vid avgränsningssamråd fungerar väl och det fysiska myndighetsmötet med länsstyrelsen, kommun, räddningstjänst m.fl. som ofta hålls på plats vid den planerade verksamheten fyller en viktig funktion för att

³ Med målsättningstider avses tider som kan följas upp men som tillåter avsteg från fall till fall. Se även avsnitt 14.9.8

främja förståelse och god kommunikation. Att hålla ett fysiskt myndighetssamråd på plats bör vara huvudspåret (dock ej lagstadgat) även fortsättningsvis.

Utredningen tar även upp att nuvarande avgränsningssamråd går längre än vad MKB-direktivet kräver men ändå beskrivs det utgöra en bra tillämpning (good practice) i EU:s vägledning och att något liknande sker enligt finsk rätt idag. Det är viktigt att prövningsprocessen är tydlig och transparent även för den som ska tillämpa regelverket. Sådant som beskrivs som good practice bör inte tas bort.

Om det finns behov av samråd med fler parter?

När det gäller samråd med allmänheten och särskilt berörda anser Länsstyrelsen att prövningsmyndigheten senast i samband med myndighetssamrådet och/eller avgränsningsyttrandet ska göra en bedömning ifall ärendet är av sådan art att ett samråd med allmänheten och/eller särskilt berörda ska genomföras innan nästa steg. Om prövningsmyndigheten bedömer att så är fallet ska instruktioner kring detta lämnas till sökanden i avgränsningsyttrandet. Exempel när detta bör övervägas är verksamheter som tar stora tidigare opåverkade markområden i anspråk och där lokal kännedom ofta kan bidra med information om arter som inte noteras i en vanlig artinventering. Krav på en riktad artinventering kan då ställas i ett tidigt skede så att processen inte kraftigt fördröjs eller fördyras.

Frivilligt samråd gör processen svår att förutse

Utredaren skriver att det inte finns något som hindrar verksamhetsutövaren från att frivilligt hålla förberedande samråd med berörd allmänhet och att det skulle kunna vara en fördel för att efterföljande process ska bli smidig och överklaganden ska kunna undvikas. En sådan frivillighet riskerar att processen blir mer oförutsebar för sökanden och motverkar därmed utredningens syfte.

Om frivillighet angående samråd med allmänheten tidigt i processen kvarstår är det oklart om länsstyrelsen (eller prövningsmyndigheten) ska förväntas medverka vid varje förfrågan.

Samråd behövs även vid prövning enligt annan lagstiftning

Länsstyrelsen vill även påtala behovet av tidiga samråd i processen med prövningar av nätkoncessioner. Elledningar påverkar stora

områden och vitt skilda intressen. Det är viktigt att sökanden tidigt får en överblick över samtliga intressen som påverkas och kan ta fram flera alternativ på sträckning baserat på information som inhämtas i samrådet. I regleringsbrevsuppdraget "Kortare ledtider" diskuteras tidig dialog som en nyckelfaktor för att korta ledtiderna. Nätbolag vill i de flesta större och prioriterade projekten ha dialog under processen.

För att uppfylla kraven i Sevesolagstiftningen behöver ett separat samråd genomföras för Sevesoverksamheter som är tillståndspliktiga eller granskningspliktiga innan ansökan lämnas in. Handlingsprogram och säkerhetsrapport är inte kompletta utan en samrådsredogörelse för genomfört samråd enligt 13 § Sevesolagen. Vidare ställer Sevesodirektivet krav på allmänhetens deltagande samt att samrådet sker tidigt i tillståndsprocessen, vilket inte kommer att vara fallet enligt utredningens förslag. Länsstyrelsen anser att detta strider mot Sevesodirektivet samt att det även riskerar att fördröja tillståndsprövningen.

14.8.13 Miljöprövningsmyndigheten tar över rollen som MKB-myndighet vid prövning enligt vissa sektorslagar

Länsstyrelsen avstyrker att prövningsmyndigheten ska ta över rollen som MKB-myndighet avseende minerallagen. En prövning av en ansökan om bearbetningskoncession innebär kvalificerade avvägningar mellan olika intressen som berör många av länsstyrelsens ansvarsområden. Länsstyrelsen är bäst lämpad att göra dessa regionala avvägningar och kan därför också bäst vägleda verksamhetsutövaren i MKB-processen, samt bedöma om miljökonsekvensbeskrivningen är fullständig. Ett alternativ som skulle kunna motivera en flytt av rollen som MKB-myndighet till prövningsmyndigheten är om kopplingen till miljöbalken i minerallagen tas bort och all prövning enligt miljöbalken överförs till prövningsmyndigheten.

Länsstyrelsen avstyrker förslagen om att prövningsmyndigheten ska ta över rollen som MKB-myndighet avseende ellagen. Utbyggnaden av elnätet är en prioriterad fråga på länsstyrelsen och starkt kopplad till energiplanering och regionala förutsättningar för en grön omställning. Hela processen med elnätsbyggande är idag lång och mycket arbete har lagts från både berörda myndigheter och nätbolag på att hitta arbetsformer som kortar ledtiderna. Det sägs i utredningen att ärenden enligt Ellagen är sällanärenden. Länsstyrelserna ser en ökande ärendemängd i takt med ett ökat

behov av nya ledningar och reinvesteringar kopplat till att Sveriges elbehov förväntas fördubblas.

Det krävs fördjupade utredningar för att kunna bedöma om det är lämpligt att överföra rollen som MKB-myndighet avseende PBL, väglagen och lagen om byggande av järnväg. I avvaktan på detta bör ansvaret fortsatt ligga på länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har en viktig rådgivande roll i detaljplaneprocessen. Vi ger råd om eventuella parallella prövningar som kan komma att krävas för att detaljplanen ska vara genomförbar. Om förslaget genomförs finns det en stor risk att vi inte kommer kunna uppfylla rollen som rådgivande myndighet framöver med anledning av det glapp som skapas mellan tillsyn av detaljplaner och parallella prövningar. Länsstyrelsen har svårt att se att prövningsmyndigheten kommer att kunna delta på sådana dialogtillfällen med länsstyrelserna och 290 kommuner.

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen avseende övriga sektorslagar.

14.9 En mer samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

14.9.6 Nytt krav på kompletteringsföreläggande inom viss tid

Tidsfristen på 45 dagar för att bedöma om ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen är fullständig är alltför snäv. Vi föreslår en målsättningstid om 90 dagar från det att ansökan skickas in till prövningsmyndigheten tills att ansökan bedöms vara komplett (inte bara fullständig) för ärenden som utgör betydande miljöpåverkan och hamnar i tillståndsspåret. Ansökningarna är ofta omfattande. Det tar tid att granska och bedöma underlagets kvalitet och vanligtvis ska personer med olika kompetenser involveras. Remisstiden av inkommen ansökan till kommuner och myndigheter behöver vara minst 30 dagar beroende på typ av ärende. Prövningsmyndigheten ska bedöma om eventuella kompletteringskrav är rimliga och därefter skriva ett eventuellt kompletteringsföreläggande för att få en komplett ansökan.

Tiden för att granska om granskningsunderlag och ansökan om igångsättningsbesked eller ändringsbesked är fullständigt behöver utökas från föreslagna 45 till 60 dagar samt att tiden anges som en målsättningstid i stället för en skarp tidsgräns.

Ett bristfälligt underlag gör det svårt för remissinstanserna att lämna konkreta synpunkter. Prövningsmyndigheten behöver därför ges möjlighet att begära kompletteringar och vid behov även avvisa undermåliga underlag i ett tidigt skede. I nuläget får avvisning endast ske om brist kvarstår efter kompletteringsföreläggande.

14.9.8 Ny reglering om tidsplan och tidsfrister för handläggningen

Beskrivningen av processens olika tidsfrister är alltför översiktlig för att det ska gå att få en bra bild av hur det ska fungera i praktiken. För att föreslagna tidsfrister ska kunna efterlevas krävs att ett mer digitalt arbetssätt och digitalt stöd utarbetas. Stödet behöver därtill vara färdigutvecklat och implementerat redan när den nya prövningsprocessen med tidsfrister ska börja gälla. Resurser för detta behöver avsättas omgående.

För att kunna prioritera att hålla de obligatoriska tidsfristerna för de strategiska projekten som omfattas av EU-lagstiftning behöver det finnas mer mån i prövning av andra miljöpåverkande verksamheter. Vi bedömer därför att det finns skäl att ge utrymme för längre handläggningstid för de ansökningar som inte omfattas av skarpa handläggningstider enligt EU-lagstiftningen. Om alla ärenden ska prioriteras lika mycket finns risken att inga blir prioriterade. Detta då samhällets resurser är begränsade och prioriteringar behöver göras under vissa tidsperioder.

För tidsfrister som inte avser strategiska projekt föreslår vi målsättningstider i stället för skarpa tidsfrister samt en viss justering av de föreslagna tiderna så att det stämmer bättre överens med de erfarenheter vi har. Med målsättningstider avses tider som kan följas upp men som tillåter avsteg från fall till fall.

Tidsfrister (som målsättningsvärde) bör enbart införas på helprövningar och ändringar av befintliga verksamheter medan villkorsändringar, slutliga villkor efter provotid och liknande får handläggas utan tidsfrister. Att införa tidsfrister på alla tillstånds- respektive granskningspliktiga verksamheter är en överimplementering av EU-lagstiftningen.

Antalet prövningar som kommer in till prövningsmyndigheten varierar stort över tid. I bilaga 4 finns det en redovisning över hur det har sett ut på två olika länsstyrelser de senaste åren. Det är inte ovanligt att det under delar av året blir en anhopning av inkommande ärenden. Periodvis skulle det kräva dubbel bemanning

för att klara föreslagna tidsfrister när många ärenden hamnar i samma fas. Flest ansökningar inkommer under maj-juli vilket innebär en ärendeanhopning under semesterperioden både för prövningsmyndigheten och remissinstanserna.

180 dagarsmålet från komplett ansökan till beslut är väl inarbetat hos dagens miljöprövningsdelegationer och bör behållas för verksamheter som hamnar i tillståndsspåret. Möjlighet att stoppa klockan enligt nya 5 kap 3 och 4 §§ i MPF bör finnas för de ärenden som är extra svåra att hantera och som kan behöva längre tid för utredning.

Erfarenheter av inhämtande av yttrande från Vattenmyndigheten gällande miljö kvalitetsnormen för vatten är att en sådan process kan ta mycket lång tid, särskilt om den hamnar hos regeringen för prövning. Vi ser en stor risk att tidsfrister inte kan följas. Det är viktigt att denna problematik synliggörs och hanteras. Man kan också överväga att införa ett krav på sökande, att redan i granskningsunderlaget, ange om de anser att det finns anledning att inhämta yttrande från Vattenmyndigheten.

För tidsfristerna föreslår vi en utvärderingsperiod om två år för att utvärdera hur processen, arbetssätt, IT-stöd och vägledning fungerar och kan utvecklas, samt om resurser och kompetens är tillräckliga för att uppnå en skyndsam, effektiv och rättssäker handläggning utan att miljöskyddet försämras.

14.9.15 Krav på bästa tillgängliga teknik i stället för bästa möjliga teknik

Länsstyrelsen accepterar att uttrycket bästa tillgängliga teknik ersätter uttrycket bästa möjliga teknik.

14.9.16 Justerad reglering om val av plats

Det är oklart vad det innebär att *ta hänsyn till* sådan planläggning som har antagits med stöd av plan- och bygglagen eller motsvarande äldre bestämmelser. Det behöver förtydligas i vilken utsträckning detaljplaner med mera ska styra lokaliseringsfrågan. Om det innebär att lokaliseringsfrågan ska anses vara avgjord i planläggningen, motsätter sig länsstyrelsen förslaget.

Lokaliseringsprincipen är grundläggande i miljöbalken. Det finns ingen annan åtgärd som på samma sätt förbättrar förutsättningarna för miljöprövningen. Den är bra för både samhället och

verksamhetsutövaren då den på ett kostnadseffektivt sätt minskar miljöpåverkan som uppkommer av en etablering och minimerar störningen för allmänhet och närboende. På så vis underlättar en väl vald lokalisering också för verksamhetsutövaren att sköta sina åtaganden.

Dubbelprovningar är tidsdrivande och genererar onödig osäkerhet för verksamhetsutövaren, men provning av lokalisering i en detaljplan sker utifrån andra förutsättningar än i en provning enligt miljöbalken, även om delar av underlaget som krävs vid bedömningen kan användas i båda processerna. Så som detaljplaner utformas idag saknas tillräcklig information för att frågan om lokalisering ska kunna prövas enligt bestämmelserna i miljöbalken. Beslutet om att anta, ändra eller upphäva en detaljplan tas av kommunen och sker enligt plan- och bygglagen. Även om det finns utrymme för länsstyrelsen att upphäva en detaljplan som inte är lämplig enligt vissa specifika kriterier, saknas i dagsläget möjlighet att göra det till exempel med hänsyn till påverkan på naturmiljön.

Förslaget innebär att redan beslutade detaljplaner och motsvarande äldre planer ska anses ha motsvarande värde vid lokaliseringsbedömningen. Det finns en uppenbar risk att lokaliseringen inte har prövats med ett miljöperspektiv. I praktiken innebär en sådan bestämmelse att miljöbalksprövningen kringgås eftersom lokaliseringen är avgörande för en verksamhets eller åtgärds lämplighet. Det är inte möjligt att hantera all tillkommande påverkan genom villkor.

I detaljplaneprocessen bedöms endast driftskedet, det vill säga när verksamheten redan finns på plats. Vid vattenverksamheter uppstår huvuddelen av påverkan under byggskedet, som då alltså inte bedöms alls.

Länsstyrelsen anser inte att det är lämpligt att kommunens beslut om att anta eller ändra en detaljplan för en viss verksamhet som också kommer kräva miljötillstånd ska likställas med en lokaliseringsprovning enligt miljöbalken. Det är också direkt olämpligt att en sådan ändring införs retroaktivt.

14.9.17 Tydligare regler om tillståndens rättsverkan

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att det allmänna villkoret inte längre ska utgöra en del av tillståndets rättskraft, med anledning av det allmänna villkorets svaga rättskraft idag.

Den föreslagna processen innebär att man skjuter detaljregleringen av verksamheten till tillsynen. Detta gäller särskilt i kombination med att tillsynsmyndigheten inte längre föreslås få besluta om villkor av mindre betydelse. I praktiken innebär det att tillsynsmyndigheten över tid kommer att besluta om kompletterande förelägganden för att reglera verksamheten. Dessa har en lägre rättskraft än ett tillstånd. Förutsebarheten för vad som gäller för företagen kommer därvid att försämrats eftersom tillsynsförelägganden inträffar när tillsynsmyndigheten anser att det befogat.

Fördelen är att det blir tydligare för både sökande och tillsynsmyndigheten vad som har prövats och vad tillståndet omfattar, förutsatt att de skyddsåtgärder och åtaganden som den sökande är villig att åta sig beskrivs noggrant i tillståndsbeslutet. Det finns dock en risk att det kan uppstå oklarheter vad tillståndet och prövningen omfattat med svåra och resurskrävande bedömningar.

En snävare villkorsreglering kan förväntas leda till fler tillsynsprocesser. Utredningen har brister när det gäller konsekvenserna av en snävare villkorsreglering och en mer omfattande tillsyn. Genomgående förs resonemang som bygger på att aktörerna i ett tillsynsärende eller en efterföljande tillsynsprocess är verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter. De närboende som kan ha rätt att initiera sådana processer behandlas knappast alls. En tillsynsmyndighet kan inte avstå från att fatta beslut när ett ärende har startats av en sakägare. Ett beslut kan sedan överklagas av en missnöjd sakägare i flera instanser. I stället för att kunna hänvisa till ett allmänt eller särskilt villkor i ett tillstånd kan en verksamhetsutövare i stället behöva agera motpart i fler tillsynsprocesser. För tillsynsmyndighetens del kan det innebära att en större andel av tiden kommer upptas av enskildas klagomål och processer. Detta är en viktig del av tillsynen, men en sådan förskjutning kan innebära att annan viktig miljömässigt motiverad tillsyn eller tillsyn som säkerställer konkurrensneutrala villkor får vika inför hantering av klagomålsärenden. Eventuella konsekvenser för tillsynen måste hanteras, om regler om snävare villkorsreglering införs.

14.9.18 Ny reglering om vad som bör framgå av ett beslut m.m.

Det är viktigt att sökandens åtaganden får rättskraft på något sätt om det allmänna villkoret tas bort.

Vi anser att frågorna om åtaganden respektive delegation behöver utredas vidare utifrån ett helhetsperspektiv.

Ett observandum är att vid genomgång av alla miljöprövningsdelegationers beslut om helprövningar och ändringstillstånd under 2024 förekom rätt för tillsynsmyndigheten att besluta om ytterligare villkor i cirka 80 % av besluten. Delegationsrätten behöver nyttjats av tillsynsmyndigheten större utsträckning än idag för att motivera att möjligheten ska finnas kvar.

14.9.20 Ny hantering av en ansökan om ändring av verksamhet eller beslut

Det bör införas en upplysningsplikt till tillsynsmyndigheten för ändringar där verksamhetsutövaren bedömer att det är uppenbart att allmänna eller enskilda intressen inte påverkas. Detta ger tillsynsmyndigheten en större möjlighet att agera om det finns risk för negativ påverkan på människors hälsa och miljön.

I ändringstrappan⁴ föreslås att vissa ändringar vid befintlig verksamhet inte kräver förprovning om det är uppenbart att allmänna eller enskilda intressen inte påverkas. Det kräver hög kompetens hos verksamhetsutövaren att kunna avgöra om allmänna eller enskilda intressen påverkas. Det är viktigt att tillsynsmyndigheten får en tydlig uppfattning om verksamhetens omfattning, även för de delar som gäller utanför villkoren i tillståndet. Det blir särskilt viktigt om flera mindre ändringar som har skett utan tillsynsmyndighetens kännedom i förlängningen leder till en påverkan på miljön.

14.9.24 Tydligare reglering för hantering av en ansökan om omprovning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget sett till de effekter som detta medför på länsstyrelserna som tillsynsmyndighet, men vi motsätter oss att Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket inte längre ska kunna initiera omprovning. Det finns tillfällen där det kan vara mycket angeläget ur ett nationellt perspektiv att ett tillstånd omprövas. Vi anser därför att Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket ska behålla möjligheten att initiera omprovning i särskilt angelägna fall.

⁴ Figur 14.5 i SOU 2024:98.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att prövningsmyndigheten kan avhjälpa brister på verksamhetsutövarens bekostnad om verksamhetsutövaren inte följer myndighetens föreläggande om att inkomma med underlag.

Omprövning av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet sker sällan på initiativ av vare sig tillsyns- eller prövningsmyndigheter. Detta beror främst på bristande resurser och att det har saknats adekvat vägledning eller praxis på området. Numera finns det vägledning inom området utifrån nuvarande lagstiftning.

Det finns en stor mängd miljöpåverkande verksamheter och vattenverksamheter med tillstånd som är äldre än 20 år. Det har genomförts flera initiativ för att uppdatera gamla tillstånd men åtgärderna har inte givit önskad effekt och Sverige har nyligen fått kritik från EU eftersom vi saknar ett effektivt system för att ompröva befintliga verksamheter. Länsstyrelsen anser inte att utredningens förslag är tillräckliga för att komma till rätta med problemet. Tydligare ansvar måste läggas på verksamhetsutövarna att se till att deras tillstånd har moderna miljövillkor. Länsstyrelsen anser att delar av förslaget som presenterades i utredningen "Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen" (SOU 2022:33) som innebär en obligatorisk omprövning av befintliga domar och beslut för att åstadkomma moderna miljövillkor ska genomföras, men med följande ändringar:

Förslaget ska gälla alla vattenverksamheter och miljöpåverkande verksamheter som är tillstånds- eller granskningspliktiga och som utgör kontinuerligt pågående verksamheter.

Att intervallet för när omprövningen ska ses över anpassas till olika verksamhetstypers påverkan på miljön och behov av översyn.

Länsstyrelsens uppfattning är att många tillsynsmyndigheter under det senaste året har gjort en kartläggning av de miljöfarliga verksamheter som är i behov av omprövning. Steget till genomförd omprövning är dock långt.

Att omprövning av vattenverksamheter inte har skett i större utsträckning hittills beror främst på att det underlag som behöver tas fram är förhållandevis omfattande. Detta i kombination med brist på riktad finansiering för tillsyn har gjort att omprövningar har prioriterats ner. Det är positivt att möjligheten för tillsynsmyndigheten att ansöka om omprövning ska förenklas. Vi saknar dock konkreta förslag som faktiskt möjliggör detta. Det

kommer att krävas utredningar från tillsynsmyndighetens sida i fråga om vad som ska ingå i ansökan.

14.9.25 Ingen rätt till ersättning för myndighetens och motpartens kostnader

Möjligheten att begära ersättning för rättegångskostnader i miljöprövningar som gäller vattenverksamheter bör vara kvar till dess att det finns en ny finansieringslösning som säkerställer att länsstyrelsen tilldelas resurser som möjliggör vårt deltagande i prövningar av vattenverksamheter. Annars är risken stor att arbetsuppgiften att delta aktivt i prövningar prioriteras ned. De ekonomiska konsekvenserna av att länsstyrelsen inte längre kan begära ersättning för rättegångskostnader är kraftigt underskattade. Många länsstyrelser finansierar en fjärdedel till en heltidstjänst per år med ersättningen. Detta är intäkter som direkt tillfaller länsstyrelsen och kopplingen mellan den tid som myndigheten lägger på prövningen och sökandes kostnader blir mycket tydlig.

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget att den som överklagar ett beslut ska stå för kostnaderna för att kungöra, förordna om sakkunnig och att hålla sammanträde i överklagningsmål. Det innebär sannolikt i praktiken en inskränkning i 16 kap. 13 § miljöbalken, så väl som den faktiska möjligheten för enskilda att överklaga.

14.9.26 Miljöbok med förteckning över miljötillstånd och igångsättningsbesked

Länsstyrelsen instämmer i att prövningsmyndigheten ska ansvara för miljöboken och hålla en förteckning över alla miljötillstånd och igångsättningsbesked. Det är mycket angeläget att det finns en förteckning av alla beslut om miljötillstånd för att ge en heltäckande överblick. Det är bra om förteckningen finns i ett webbaserat GIS-system och att besluten kan laddas ner.

14.10 Ett nytt enklare tillståndsförfarande för granskningspliktiga verksamheter och åtgärder

14.10.4 Vad ska en ansökan om igångsättningsbesked innehålla?

Det finns ett generellt förslag om vad som ska ingå i en ansökan om igångsättningsbesked. För vindkraft- och solcellsparker föreslås

däremot särskilda punkter som överensstämmer med de huvudsakliga punkter som gäller för vindkraftparker enligt 25 a § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Länsstyrelsen ser risker med att ange särskilda punkter som styr ansökan, särskilt när punkterna har sin utgångspunkt i miljöfarlig verksamhet eftersom det är vanligt att vindkraftparker och solcellsparker även omfattar anmälnings- eller tillståndspliktiga vattenverksamheter.

Med ett nytt provningssystem ökar möjligheten att sampröva miljöfarliga verksamheter som exempelvis sol- och vindkraftparker med vattenverksamhet, vilket är positivt. Med en specificering med utgångspunkt enbart ur miljöfarlig verksamhet om vad som ska ingå i en ansökan ser Länsstyrelsen en risk att frågor relaterade till vattenverksamhet inte tas hänsyn till i den utsträckning som krävs. Det finns därför ett behov att se över om det behöver tydliggöras att frågor relaterat till åtgärder i ett vattenområde också behöver ingå i ansökan.

Om särskilda punkter i ansökan för vissa verksamheter ändå anses vara mest lämpligt bör det också utredas om det inte är mer ändamålsenligt att punkter som berör en särskild typ av verksamhet ingår i föreskrifter snarare än i lagrum.

14.10.11 Tidsfrist för handläggningen av en ansökan om igångsättningsbesked m.m.

Granskningsprocessen föreslås slutföras inom 3 månader från det att provningsmyndigheten har meddelat att ansökan är fullständig. Tiden kommer att bli svår att hålla i det fall det kommer in yttranden från berörda som medför behov av fler kompletteringar. Dessutom gör en ojämn belastning av inkommande ärenden, se bilaga 4, att handläggningstiderna sannolikt kommer att variera över året. Vi förordar därför en målsättnings tid i stället för en skarp tidsgräns.

14.11 En mer digital miljöprovningsprocess

Det är positivt att behovet av en mer samordnad och ändamålsenlig digital infrastruktur uppmärksammas och det är en prioriterad fråga oavsett provningsorganisation. Genom ett tydligt ansvar för information, ägandeskap och delning, skapas förutsättningar för en ökad digitalisering och effektivisering mellan involverade aktörer vilket ger ökad nytta till verksamhetsutövare, myndigheter och allmänheten.

Länsstyrelserna delar utredningens bedömning att det finns utmaningar kopplade till digitalisering och effektivisering av miljöprovningen. Särskilt utifrån nya krav från EU såsom rapportering och uppföljning samt digital samverkan mellan myndigheter. En samordnad digital plattform för datadelning mellan länsstyrelser och andra aktörer blir avgörande. Att utveckla tydligare tekniska specifikationer för datautbyte mellan myndigheter behöver ske i ett tidigt stadie och resurser för detta behöver avsättas snarast.

14.12 Hantering och reglering av vissa frågor som bör vara kvar i nuvarande provningsorganisation

14.12.2 Mark- och miljödomstol

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att de nya bestämmelserna i miljöbalken inte ska tillämpas vid provning av tillståndspliktig vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel om verksamheten omfattas av en sådan nationell plan för moderna miljövillkor som avses i 11 kap. 28 § miljöbalken. Det krävs dock ett klagande för att säkerställa att alla provningar som omfattar så kallade NAP-anläggningar ingår i övergångsbestämmelsen. Det vill säga ansökan om tillstånd enligt 11 kap. 9 § miljöbalken och ansökan om ändring enligt 16 kap. 2a § miljöbalken. Detta behövs då alla vattenkraftsverksamheter som ingår i den nationella planen inte har ett tillstånd, eller så är tillståndsfrågan oklar. Det kan därför bli aktuellt med en tillståndsprövning enligt 11 kap. 9 § miljöbalken för att få moderna miljövillkor, antingen för hela eller delar av verksamheten.

Det är mest effektivt att NAP-prövningen fortsatt handläggs av Mark- och miljödomstolen eftersom domstolarna har tillförts resurser för att kunna hantera de omfattande provningarna. Om man byter provningsmyndighet efter att provningarna har pågått i flera år finns det en stor risk att man tappar fart. Det finns dock en nackdel med att provningarna ligger kvar hos Mark- och miljödomstolen. Det finns många så kallade ”mellanliggande anläggningar” som inte omfattas av den nationella planen, men som behöver åtgärdas för att kunna uppnå största möjliga vattenmiljönytta. Dessa anläggningar kommer att hanteras av provningsmyndigheten vilket försvårar möjligheten att få den eftersträvarade helhetssynen på påverkan på vattendragen och miljökvalitetsnormen för vatten.

14.13 Begränsning av vissa myndigheters talerätt

14.13.3 Vilka myndigheter bör ha partsställning i miljöprövningsprocessen?

Talerätten för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt länsstyrelserna bör bibehållas i samma omfattning som i nuvarande lagstiftning. MSB och länsstyrelsen är de enda myndigheterna som besitter tillräckligt bred kompetens för att kunna driva och bevaka de allmänna intressena avseende risk- och säkerhetsfrågorna. Att MSB och länsstyrelsen innehar partsställning och talerätt är en förutsättning för en rättssäker och likvärdig miljö- och säkerhetsprövning.

Överklaganderätten används väldigt sällan av de statliga myndigheterna och därför finns det inget som pekar på att tillståndsprövningarna effektiviseras genom att ta bort talerätten för MSB. Effekten kan bli motsatt.

Andrahandsförslaget om att slopa länsstyrelsens talerätt bör inte övervägas överhuvudtaget. Länsstyrelsen är generellt mycket restriktiv med att nyttja överklaganderätten, men då den nyttjas är det oftast en viktig fråga kopplad till rättspraxis. Länsstyrelsen gör i vissa fall anslutningsöverklaganden då annan part överklagar ett tillstånd för att hantera frågor som kan vara av betydelse. Villkorsfrågor kan bli rättspraxis, exempelvis implementeringen av begränsningsvärden. Det vore märkligt om länsstyrelsen vore part i processen hos miljöprövningsmyndigheten och sedan saknade rätt att överklaga. Den som är part i ett ärende brukar generellt sett även tillerkännas rätt att överklaga det beslut som fattas.

Det är inte realistiskt att Naturvårdsverket skulle kunna ta över länsstyrelsernas roll i denna del. En stor del av arbetet med ett överklagande är att bedöma om exempelvis ett villkor är i enlighet med praxis och om det skäligen avseende på förhållandena i det enskilda fallet. En myndighet som har deltagit i tillståndsprövningsprocessen är redan väl insatt i frågorna. Det skulle i viss utsträckning bli ett dubbelarbete om Naturvårdsverket skulle behöva sätta sig in i ärendet från början. Det verkar inte heller realistiskt att Naturvårdsverket skulle få ett sådant resurstillskott att det gav möjlighet att i hög utsträckning följa miljöprocesser över hela landet.

14.14 Behov av en effektiv och enhetlig tillsyn

14.14.1 En mer flexibel, effektiv och förutsebar tillståndsprövning förutsätter en god tillsyn

Det finns stora utmaningar med den föreslagna förskjutningen från provning till tillsyn. En ännu mer aktiv tillsynsmyndighet förutsätter bland annat att det finns tillräckliga resurser. I dagsläget är länsstyrelsernas tillsynsverksamhet underfinansierad inom miljöfarlig verksamhet och situationen ser ännu sämre ut för vattenverksamhet. För att genomföra förändringarna som föreslås i utredningen behövs en kraftig ökning av tillsynsmyndigheternas resurser.

Det är nödvändigt att en fortsatt utredning tar fram förslag på hur tillsynsansvaret ska fördelas mellan olika myndigheter. Det framstår som att utredarna menar att länsstyrelserna i grunden skulle bli tillsynsmyndighet för samtliga tillståndspliktiga och samtliga granskningspliktiga verksamheter. Om det blir verklighet, samtidigt som möjligheten till överlåtelse av tillsyn till kommunerna tas bort, innebär det ett enormt stort påslag av tillsynsbehov på länsstyrelserna, och resurserna för att kunna bedriva tillsyn behöver öka både för att kompensera för befintliga resursunderskott och för det ökade antalet tillsynsobjekt.

Det blir även konsekvenser när kommunernas roll som tillsynsmyndighet försvagas och deras roll idag med bland annat lokalkännedom förändras. Det finns en oro för att kompetensen hos kommuner urlakas alltmer när fler anmälningsspliktiga verksamheter i stället kommer att omfattas av granskningsplikt. Kommunerna sitter på lokalkännedomen och deras deltagande är viktigt. En ny fördelning av tillsynsansvaret behöver införas i samband med ett eventuellt genomförande av förändrad provningsprocess.

Med nuvarande finansieringsmodell är det nödvändigt att kunna överlåta tillsyn till kommunerna. Det är effektivt att både staten och kommunerna bedriver tillsyn och på så sätt kan samverka och komplettera varandra. Länsstyrelsen håller inte med om bedömningen att kommunerna generellt har sämre förutsättningar att bedriva en mer kvalificerad tillsyn. Med dagens finansieringssystem har många kommuner betydligt bättre tillgång till resurser för tillsynen jämfört med länsstyrelsen. Däremot är tillsynens kvalitet väldigt varierad mellan kommunerna. De har dock en viktig roll i tillsyns- och provningssystemet och man bör titta på

åtgärder för att stärka kommunernas förutsättningar i stället för att försvaga dem.

Utredningens förslag kommer att kräva både fler personella resurser och kompetenshöjning hos tillsynsmyndigheterna.

Kompetensförsörjningen är redan svår att uppnå i dagens läge, speciellt för mindre länsstyrelser och mindre kommuner.

Länsstyrelsen ser därför problem med kompetensförsörjning för att möta kraven. Med bristande kompetensförsörjning riskerar tillsynsmyndighetens arbete att inte bli så omfattande som behovet kräver och arbetet kan också komma att variera mellan länen och mellan verksamheter. Detta kommer vara till nackdel för företagen eftersom det motverkar konkurrensneutralitet.

14.14.3 Krav på miljörapport

Det är bra att krav på miljörapportering kommer att kvarstå för tillståndspliktiga verksamheter. Miljörapporten är ett viktigt verktyg i tillsynsarbetet och har även flera andra viktiga funktioner.

Det är positivt att utreda huruvida granskningspliktiga verksamheter ska omfattas av miljörapport eller inte. En mindre ambitiös variant av miljörapport kan vara ett tänkbart alternativ för dessa verksamheter.

Länsstyrelsen instämmer i förslaget att kravet på miljörapport för tillståndspliktiga och granskningspliktiga vattenverksamheter ska ses över. Det behöver även tas fram föreskrifter gällande innehållet i miljörapporterna. Havs- och vattenmyndigheten bör ges föreskriftsrätt när det gäller miljörapporter och myndigheten bör vara involverad i arbetet med att se över vilka verksamheter som ska omfattas av krav på miljörapport.

Vi anser att Havs- och vattenmyndigheten ska ges motsvarande befogenheter som Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om att den som bedriver en vattenverksamhet ska utöva kontroll enligt 26 kap. 19 § miljöbalken (9 § förordning om verksamhetsutövares egenkontroll).

14.18 Frågor för framtida översyn

14.18.1 Inledning

Länsstyrelsen ser behov av ytterligare kunskap om effekterna av förslagen i utredningen och föreslår därför ett antal områden där kompletterande utredningsbehov kvarstår.

Utredningen är mycket omfattande med många konstruktiva förslag på utveckling av miljöprovningssystemet. Utredningen är så pass omfattande att den inte kunnat gå på djupet i flertalet frågor och det är utmanande att skapa sig en helhetsbild över utredningen och bedöma genomförbarhet och konsekvenser. Innan man går vidare med de slutliga förslagen behöver därför flera frågor utredas vidare:

- En ny, nationell myndighet för miljöprovning, med regionala kontor, skulle kräva ett omfattande arbete av en organisationskommitté. Förslaget från utredningen att lägga provningen på sex av länsstyrelsernas miljöprovningsdelegationer behöver förtydligas i en enklare genomförandeutredning där även styrning och samordning ingår.
- Vi är i grunden positiva till att utgå från EU-lagstiftningens indelning men det behövs nationell anpassning för att få ett effektivt system. En förutsättning för att få ett förutsägbart system är att verksamheterna provas på rätt nivå. Fördelningen av verksamheter i de olika provningsspåren behöver därför utredas närmare och det behövs en fördjupad genomgång där man tar hänsyn till nuvarande kunskap om verksameters miljöpåverkan för att skapa ett enkelt och transparent system.
- Finansieringen av en ny organisation för provningsprocessen och förändrad tillsynsorganisation är en avgörande fråga för att få ett fungerande tillsyns- och provningssystem. Innan förändringarna genomförs behövs en utredning som kommer med ett konkret förslag på hur systemet ska finansieras.
- Utredningens förslag innebär stora förändringar för tillsynen och tillsynsvägledningen. Det rör både tillsynens uppdrag och fördelningen av tillsynsansvar mellan länsstyrelser och kommuner samt vem som har rollen som tillsynsvägledande myndighet. Utredningen har inte fördjupat sig i detta och det

saknas konkreta förslag på flera områden. Detta måste klargöras innan utredningens förslag genomförs.

14 18.4 Översyn av förordningen om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken med anledning av våra förslag

Utredningen förslår att provnings- och tillsynsverksamheten ska bli helt avgiftsfinansierad. Det kommer att medföra en stor höjning av de avgifter som företagen betalar.

I grunden är det lämpligt med en fast ansökningsavgift för provningar. Det kan även vara rimligt med tillkommande timavgift för ovanligt omfattande provningar. Kommande utredning behöver ta fasta på att avgiftssystemet ska bygga på rimliga handläggningstider för provning och för tillsyn och sätta avgifterna därefter.

En förutsättning för de övergripande ändringar som föreslås är att den myndighet som ansvarar för miljöprovningen ska ha möjlighet att disponera intäkter från sina avgifter, så kallad specialdestination. Samma princip ska även gälla för länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken.

Det finns behov av att höja avgifterna på grund av låg kostnadstäckning, oberoende av vad som händer i miljötillståndsutredningen. Nuvarande finansiering täcker inte befintliga behov på grund av grön omställning, mer komplicerade provningar, gamla tillstånd som behöver omprövas, digitalisering med mera och än mindre framtida ökade behov till följd av utredningens förslag.

Ansökningsavgifterna bör beräknas utifrån provningsmyndighetens genomsnittskostnad. Samma princip måste också gälla för tillsynsavgifterna. Det är viktigt att avgiftsnivåerna räknas upp över tid. Avgiftssystemet behöver ha en inbyggd funktion för att höjas i takt med att samhällets kostnader i övrigt höjs. En av orsakerna till att kommunernas taxor normalt sett är högre, är att kommunerna har möjlighet att skriva upp basen till avgiften (timtaxan) i takt med inflationen. Basen för avgiften i FAPT har endast delvis justerats och ligger i stort sett kvar på 1998 års nivå. Enligt Länsstyrelsen skedde bara några mindre justeringar vid översynen 2018 och det var inte någon generell höjning.

Utan långsiktighet i finansieringen försvåras myndigheternas möjligheter att kunna rekrytera, utveckla och behålla personal med både rätt sakkunskap och rätt personliga egenskaper.

Det är mycket viktigt att en fortsatt utredning om finansiering och avgiftsnivåer även omfattar avgifterna för tillsyn enligt miljöbalken. Nuvarande system och nivåer i förordningen om avgifter är inte tillräckliga utifrån dagens behov. Den ökade tillsyn som länsstyrelserna föreslås utföra i enlighet med förslaget kommer att kräva tillkommande resurser. Störst diskrepans mellan tillsynsbehov och resurser för genomförande av tillsyn föreligger inom vattenverksamhet, men diskrepansen är stor även inom miljöskyddet.

Intäkterna från avgifter behöver fördelas till alla myndigheter som förväntas bidra med arbetsinsatser i prövning och tillsyn, inklusive det arbete med omprövning som förväntas hamna på tillsynsmyndigheterna. En möjlighet att ge prövningsriktade resurser till myndigheter som endast kommer vara remissinstanser i prövningen är viktigt för att upprätthålla en hög kvalitet och effektivitet i miljöprövningen.

Länsstyrelsen är positiv till en översyn av en avgift för omprövning. Både prövningsmyndigheten och tillsynsmyndigheten kommer att ha kostnader kopplat till omprövning, och båda behöver få kostnadstäckning för det arbetet. Möjligheten för tillsyns- och prövningsmyndigheterna att initiera omprövningar kan förbättras med bättre finansiering.

Avgiftsuttaget bör vara detsamma oavsett om det är fråga om en vattenverksamhet eller annan miljöpåverkande verksamhet, men variera beroende på verksamhetstypens storlek och komplexitet.

Det är en brist i dagens regelverk att avgiftsnivån kan variera stort för liknande anläggningar, beroende på om de har kommunal eller statlig tillsyn. Om ett statligt tillsynsansvar överläts till en kommun, bör det vara samma avgifter som gäller för den enskilda verksamhetsutövaren oavsett om tillsynen är överlåtten eller inte.

Länsstyrelsernas kostnader för medverkan i tillståndsprövning i domstol har ökat 2018–2023. Därför behöver även det systemet ses över och avgifter för samtliga remissinstansers deltagande i prövning införas.

14.18.6 Återstående utredningsfrågor

Flera utredningar har lyft att det finns omotiverade skillnader i prövningen av vattenverksamheter och miljöfarliga verksamheter. Detta betänkande har kommit ett steg närmare att minska denna skillnad men det finns fortfarande mycket kvar att göra. Frågan är komplex, men angelägen, och vi förordar därför att det sker fördjupade utredningar i frågan.

15 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

15.2 Övergångsbestämmelser

15.2.3 Miljöprövningsförordningen

Det behöver ske en fördjupad utredning av övergångsbestämmelsernas konsekvenser för både miljöpåverkande verksamheter och vattenverksamheter.

Övergångsbestämmelsen innebär att alla vattenverksamheter som har påbörjats före ikraftträdandet och som inte har tillstånd enligt äldre bestämmelser ska lämna in en ansökan om miljötillstånd eller igångsättningsbesked senast den 1 juli 2030. Förslaget innebär att i princip alla vattenverksamheter blir granskningspliktiga, om de inte omfattas av anmälningsplikten. Det finns många pågående vattenverksamheter som saknar tillstånd eller där tillståndsfrågan är oklar, till exempel gamla dammar och bortledning av yt- och grundvatten. Vissa av de vattenverksamheter som saknar tillstånd har tillämpat undantaget i 11 kap. 12 § miljöbalken. I och med förslaget att undantaget i 11 kap. 12 § miljöbalken fortsättningsvis bara ska gälla för anmälningspliktiga vattenverksamheter krävs tillstånd för alla andra vattenverksamheter.

Det är oklart hur många vattenverksamheter som träffas av övergångsbestämmelsens krav på att inom två år lämna in en ansökan om igångsättningsbesked men det kan vara många. Det finns till exempel cirka 10 000 dammar i Sverige och för många av dessa är tillståndsfrågan oklar. Många verksamhetsutövare tror att de har tillstånd enligt exempelvis äldre rättigheter, även om detta är osäkert. Enligt vattenmyndigheternas återrapportering 2021 saknar 53 procent av de allmänna dricksvattentäkterna tillstånd till vattenuttag. En annan sannolikt stor kategori är grundvattenbortledningar, som idag saknar en anmälningspunkt. Det innebär att många verksamheter utförs utan tillstånd. Det här

gäller bland annat äldre tunnlar, berggrum och liknande. Även andra ytvattenuttag och större pirar, vågbrytare och vallar till skydd mot havet kan omfattas av övergångsbestämmelsen. Det finns med andra ord potentiellt ett mycket stort antal verksamheter, varav vissa är samhällsviktiga, som på kort tid antingen behöver prövas eller kommer att utföras olovligen.

Allmänna synpunkter

Det behövs ett införande av det undantag som finns med i Artikel 2 i Seveso III-direktivet för utvinning av mineral i gruvor och dagbrott, inklusive med hjälp av borrhål. Detta önskemål har funnits från myndigheter och branschen under en längre tid. Att omfatta denna typ av sprängarbeten (sprängämnen i borrhål) är en överimplementering av Sevesodirektivet. Länsstyrelsen föreslår att 4 § Sevesolagen ändras genom att lägga till en ny punkt där det framgår att lagen inte tillämpas på sprängarbete i samband med provbrytning, brytning och bearbetning av berg eller mineraler inklusive laddning i borrhål.

De som har medverkat i beslutet

I detta ärende har landshövding Sten Tolgfors beslutat. Enhetschef Ulrika Samuelsson har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även länsöverdirektör Jörgen Peters, avdelningschef Monique Wannding, länsmiljöingenjör Jenny Reinholdsson samt representanter från miljöavdelningen, natur- och vattenavdelningen och samhällsbyggnadsenheten medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilaga 1 Skrivelse till regeringen

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Skrivelse	Diarienummer:	Sida
2024-12-18	51698-2024	1(6)

Statssekreterare Natasa Ristic Davidson
Statssekreterare Daniel Westlén
Statssekreterare Daniel Liljeberg

Åtgärder för att stödja elektrifiering och regional tillväxt genom en effektiviserad miljöprövning

Regional tillväxt och grön omställning hör till Länsstyrelsen Västra Götalands huvudprioriteringar. Detta föranleds av den genomgripande elektrifiering av näringslivet, som just nu pågår. Elbehovet i Västra Götaland fördubblas till 2030 och tredubblas till 2045.

Västra Götaland byter ekonomisk struktur när näringslivet byter råvaror, produktionsprocesser och produkter. Både den etablerade fordons- och verkstadsindustrin, kemiklustret, raffinaderier, liksom helt nya industrier och underleverantörsledet till industrin elektrifieras. Fossilfri el är både en råvara, det som driver industrins produktion och en förutsättning för användningen av industrins produkter.

Regional tillväxt är därmed direkt beroende av konkurrenskraftig fossilfri el, som är tillgänglig när och där den behövs.

Länsstyrelsen Västra Götaland har därför förändrat arbetet med både regional tillväxt och miljöprövning de senaste åren, vilket varit en förutsättning för oss att kunna vara drivande i elektrifieringen av länet.

Av 2 §, tredje punkten i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, framgår att länsstyrelsen noga ska följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om. Av det skälet vill vi beskriva hur vi har utvecklat Länsstyrelsens sätt att arbeta med miljöprövning, i syfte att stödja länets gröna omställning och regional tillväxt. De här redovisade arbetssätten gäller nu för mer än en sjättedel av landets kommuner, det vill säga Västra Götalands läns 49 kommuner.

Regional tillväxt och utveckling

Prioriteringen av regional tillväxt är strategiskt nödvändig för Länsstyrelsens utveckling.

När Länsstyrelsen lämnade över resurser för regional utveckling till regionen (i Västra Götalands läns fall för 25 år sedan) förändrades förutsättningarna för hantering av målkonflikter.

Gungbrädan, där miljöperspektiv och bevarande funnits på ena sidan och regional utveckling på den andra, blev svårare att balansera.

Länsstyrelseinstruktionen, liksom regleringsbrev, är dock tydliga med att länsstyrelserna ska stödja regional tillväxt och utveckling, inte minst vad gäller elektrifiering och grön omställning.

För Länsstyrelsen Västra Götaland har det sedan ett par år varit prioriterat att återupprätta förmågan att stödja regional tillväxt både för att det är viktigt i sig självt och för att kunna skapa balans mellan samhällsintressen i miljöprövningen.

Utvecklingsinsatser inom miljöprövningen

Sammanvägda bedömningar och möjliggörande

Länsstyrelsens grund är förmågan att hantera målkonflikter och göra breda bedömningar av samhällsintressen i tillståndsprocesser. Vid sidan av regeringen har inga andra aktörer än länsstyrelserna uppgiften att svara för breda bedömningar och hantering av målkonflikter utifrån ett geografiskt områdesansvar.

Länsstyrelsen har både ett främjandeuppdrag, att främja regional tillväxt, och ett uppdrag att rättssäkert och effektivt pröva de tillstånd som elektrifiering och grön omställning förutsätter.

Det kommer inte att kunna komma någon ny elproduktion, någon utbyggnad av elnätet, någon ny industri eller några nya infrastrukturinvesteringar på plats utan att vi accepterar att dessa kommer med målkonflikter, samt är beredda att hantera dem, försöka lösa ut det som går att lösa ut och slutligen döma av det motstridiga som kvarstår.

En stor del av Sveriges yta har de senaste decennierna skyddats, med hjälp av riksintressen eller Natura 2000. Lagar och regler ger naturvärden och bevarandeperspektivet en stark ställning. Det har aviserats att dessa lagar och regler, liksom tillståndsprocesser, ska ses över och förenklas. Men arbetet idag utgår från nu gällande rätt. Det som kan förändras är tillämpningen, förhållningssätt och arbetssätt när avvägningar görs.

Länsstyrelsen Västra Götalands grundsyn är att vi i arbetet är lag- och regelstyrda möjliggörare. Lagar och regler är det vi tillämpar. Möjliggörande är attityden vi har med oss i det arbetet.

Kompensatoriska åtgärder

Eftersom utbyggnad av infrastruktur, elproduktion, industrietableringar, elnät och investeringar inom ramen för näringslivets elektrifiering inte är möjlig utan att målkonflikter uppstår tillämpar Länsstyrelsen ett arbetssätt där vi eftersöker och efterfrågar kompensatoriska åtgärder av externa aktörer, åtgärder som kan möjliggöra balans mellan intressen och därmed ett ja på en tillståndsansökan. Exempel är när salamandrar flyttades för att möjliggöra en batterifabrik, liksom när fiskenäringen förslogs få ersättning i samband med prövning av havsbaserade vindkraftsparker. Vi tillskrev regeringen i frågan i februari i år.¹

Teambaserat arbetssätt och församråd

Länsstyrelsen arbetar med ett teambaserat arbetssätt, för att tillse att samtliga perspektiv och expertområden redan från början finns med i arbete med ett ärende. Juridisk kompetens behövs för att klargöra vilket utrymme som finns för sammanvägda beslut och för att balansera alla intressen en fråga berör. Arbetet leds av en projektgrupp med en processledare. Beroende på komplexiteten i prövningen kan deltagare från ett tiotal sakområden ingå i projektgruppen.

I samband med att arbetet med teambaserat arbetssätt inleddes för stora samhällsviktiga etableringar började Länsstyrelsen att ha "församråd" med sökanden. De bjuds in till en dialog i tidigt skede där de får redogöra för ansökans inriktning samt ges möjlighet att diskutera nyckelfrågor inom olika sakområden. Länsstyrelsen informerar om prövningsprocessen och vad som krävs för att få den väl fungerande.

När detta avslutas påbörjades det formella samrådet, men dialogformen är central. Arbetssättet har fallit så väl ut att Länsstyrelsen i vissa fall även börjat använda det vid mindre etableringar för att lotsa företag rätt, vilket har varit uppskattat och tidsbesparande. Som myndighetsföreträdare är vi tillgängliga för frågor och diskussion under hela prövningsprocessen och kan på så sätt undanröja en del frågetecken

För att säkra likabehandling har Länsstyrelsen tagit fram en riktlinje för när vi använder detta teambaserade arbetssätt. Där framgår att det särskilt är tillämpningsbart vid ärenden med till exempel målkonflikter, påverkan på sysselsättningen samt stor klimat- eller miljöpåverkan.

I det teambaserade arbetssättet ingår arbetsmöten, både övergripande möten och temamöten där handläggare arbetar tillsammans, vilket ersätter enskilt arbete. Handläggare skriver ett gemensamt dokument

¹ Skrivelse 240205, "Förslag för påskyndad fossilfri elproduktion" (vårt dnr 4934-2024)

istället för att jobba med internyttranden i ärendehanteringssystemet. Erfarenheten är att nedlagt arbete i tidiga skeden av tillståndsprozess sparar tid i senare skeden, gör processen mer förutsebar samt bidrar till högre kvalitet. Vi formulerar villkor i vårt yttrande istället för att begära kompletteringar. Löpande dialog och avstämningar med bolaget pågår genom hela processen.

Exempel där detta arbetssätt används framgångsrikt är Novo batterifabrik i Göteborg, AB Volvo batterifabrik Mariestad och havsbaserad vindkraft.

Utbildning och dialogmöten med företag

Ett annat led i att få till stånd en smidigare och mer effektiv miljöprövning är att vi återkommande träffar företag för utbildning och dialog om miljöprövningsprocessen, liksom information om förändringar i lagstiftningen. I dialogen tar vi upp vad företagen behöver fokusera på och hur de kan tänka för att ansökan ska bli så fullständig som möjligt.

Genom ökad tydlighet om tillståndsprozessens krav minskar tiden Länsstyrelsen behöver lägga på att begära kompletteringar och företagens insatser för att leverera dessa. Tiden kan i stället läggas på handläggning.

Utbildningsdagarna arrangeras tillsammans med Västsvenska Handelskammaren. Vid det senaste tillfället i november deltog ett hundratal deltagare.² Deltagarna utvärderar den årliga utbildningsdagen.

Organisatorisk utveckling

Miljöavdelningen tillförs från årsskiftet en strategisk ledningsnivå för att säkerställa verksamhets- och metodutveckling, effektiv handläggning samt lika hantering av ärenden.

Interna mål följs upp vid gemensamma möten

Länsstyrelsen har interna mål för handläggningstider som följs upp vid gemensamma PULS-möten för berörda handläggare varannan vecka. Vid dessa möten sker omfördelning av ärenden utifrån arbetsbelastning.

Sedan 2021 sammanfattas vårt miljöprövningsarbete i en årsrapport som publiceras på den externa webben.³

Gemensam hantering av ärenden

Länsstyrelsen ser alla prövningsärenden som "våra" ärenden och har lämnat stuprörstänkandet med för handläggarna "egna ärenden" bakom oss.

Medarbetarna tar ett gemensamt ansvar för att ärenden inte ska bli liggande hos en handläggare, som för tillfället har en för hög

² [Miljöprövningsdagen | Länsstyrelsen Västra Götaland](#)

³ [Länk](#) till årsrapport.

arbetsbelastning. Det får till följd att ärenden kan byta handläggare, vilket är bättre än att ett ärende blir liggande. Det har samtidigt medfört att det är lättare för handläggare att få hjälp när arbetsbelastningen är för hög.

Vägledningsdokument

Länsstyrelsen har ett internt vägledningsdokument som detaljerat beskriver vårt arbetssätt. Genom aktiv återkoppling, utvärdering och ett inarbetat arbetssätt för att lämna förslag till förbättringar uppdaterar och förfinar vi löpande såväl vägledningsdokumentet som våra mallar. Dokumentet är till stor hjälp för alla medarbetare, men särskilt för nyanställda.

Resurshandläggare och administrativ hjälp

Länsstyrelsen har ett system med en utpekad resurshandläggare för varje helprövning och varje ändringstillstånd. Resurshandläggaren stödjer den ordinarie handläggaren i svårare frågor och ger om det behövs tillfällig stöttning.

Handläggarna har fått mer administrativ hjälp med att skriva kungörelser, skicka remisser, skicka ut begärda handlingar i pågående ärenden, föra in och kvalitetssäkra uppgifter i ärendelistan och i diarierhanteringssystemet, meddela andra myndigheter om inkommen ansökan, samt att skriva adresslistor i besluten. Detta har frigjort tid för handläggning.

Åtskillnad mellan MKB och liten MKB (förenklat underlag från 1 jan 2025)

Länsstyrelsen har sedan 2021 i allt högre utsträckning skiljt på handläggning av ärenden med en MKB respektive liten MKB, dvs på verksamheter som utgör betydande miljöpåverkan respektive icke betydande miljöpåverkan.

Samrådsunderlaget ska utgöra grunden till den lilla MKB:n och behöver vara så pass fylligt att Länsstyrelsen redan i samrådsskedet får en klar bild av vilka frågor som ger väsentliga miljöeffekter. Syftet är att vi ska kunna skriva ett konkret beslut om ej betydande miljöpåverkan och i bästa fall helt eliminera behovet av kompletteringar i ett senare skede.

Länsstyrelsen välkomnar förslaget att ändra begreppet liten MKB till förenklat underlag, då det förstärker skillnaden på ett tydligare sätt. Skillnaden i den totala handläggningstiden är drygt 100 dagar mellan stor MKB och liten MKB.

Internutbildningar av länsstyrelsens egen personal

Länsstyrelsen har återkommande internutbildningar om miljöprövningsprocessen för medarbetare på andra sakverksamheter än miljöprövning. Fokus är att öka förståelsen för processen, samt att diskutera rimliga krav på kompletteringar och villkorsförslag.

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Skrivelse
2024-12-18

Sida
6(6)

Gemensam planering och tidplaner

Inför jul och sommarsemestrar gör MPD och handläggarna en gemensam planering för hur ärenden ska prioriteras för att säkerställa inget ärende tappar fart under längre ledigheter.

I ärenden om helprövningar och ändringstillstånd har Länsstyrelsen sedan slutet av 2023 arbetat med att upprätta tidplaner för ärendens handläggning, som vi kommunicerar med sökanden. Detta inleddes som ett försök, men kommer att bli ett lagkrav från den 1 januari 2025.

Ökad tillgänglighet av våra kungörelser

Länsstyrelsens kommunikationsenhet skickar kungörelser om inkomna ärenden och beslut till kommunerna, så de kan lägga ut dessa på sin hemsida. Det gör att fler människor får kännedom om dem jämfört med om de enbart publiceras i dagstidningar och på Länsstyrelsens hemsida.

Avslutning

Eftersom ingen aktör har eller kan ha det samlade ansvaret för elektrifiering och grön omställning, då det är fråga om en genomgripande samhällsförändring, samverkar Länsstyrelsen med kommuner, Västra Götalandsregionen, akademi och andra myndigheter samt med näringslivet om åtgärder som krävs för tillkommande fossilfri elproduktion, utbyggda elnät, industrietableringar och infrastruktur, liksom kompetensfrågor och bostadsförsörjning. Regeringen har tidigare informerats om utvecklingen av den gröna omställningen i brev 21 februari 2023.

Ovanstående åtgärder och förändrade arbetssätt har möjliggjort för Länsstyrelsen Västra Götaland att vara drivande i den gröna omställningen och utbyggnaden av elsystemet. Arbetet är bara påbörjat, varför åtgärderna utgör en delrapportering. Ytterligare förslag kommer att lämnas inom ramen för regeringsuppdraget att ta fram en handlingsplan för Västra Götalands läns elektrifiering som avslutas och rapporteras till regeringen senare i december 2024.

Sten Tolgfors

Landshövding i Västra Götalands län

Bilaga 2 Förändringar i Miljöprövningsförordningen

Verksamheter som bör byta provningsspår (avsnitt 1.51 och 18.4)

Bilaga 1 i förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Punkt 15 och punkt 16. Detta rör sig om stora verksamheter som borde hamna i granskningsspåret.

Punkt 19. Flamlaminering av plast bör vara granskningspliktig. Detta ger ofta stora utsläpp till luft av isocyanater, formaldehyd och aminer såsom TDI och TDA. Reningsanläggning för den här typen av verksamhet är ett krav. Det är därför olämpligt att den här typen av verksamhet endast blir anmälningspliktig.

Punkt 20. Den här typen av verksamheter bör hamna i tillstånds- eller granskningsspåret. Dessa verksamheter hanterar stora mängder kemikalier med utsläpp till luft. Det finns även en ökad riskbild kring dessa anläggningar.

Punkt 25. Det är inte lämpligt att dessa verksamheter slås ihop till enbart anmälningsplikt. Biogasverksamheter kan innebära betydande störningar för närboende med avseende på lukt och transporter men även risker. Verksamhetsutövarna har ofta få anställda och kanske inte alltid den kompetens som krävs vad gäller de risker som en sådan anläggning innebär. Dessa verksamheter bör i stället gå in i tillstånds- eller granskningsspåret. Det är positivt att nuvarande skrivning som begränsar produktion i megawatt tas bort. Det är lämpligare att begränsa tillstånd utifrån mängden substrat då detta har större påverkan på miljön genom transporter, lukt och lagring.

Punkt 26. Det är inte lämpligt att dessa koder slås ihop till att enbart omfatta anmälningsplikt. Exempelvis hamnar produktion av vätgas under den här punkten och det är en gas som kan medföra stora risker. Vid en hopslagning av punkter bör det åtminstone vara granskningsplikt.

Punkt 29. Bör vara granskningsplikt då det rör sig om hantering av särskilt farliga ämnen så som det är uttryckt i 26 kap 1 § MPF. Bör vara granskningsplikt eftersom det endast i ett färre antal fall blir fråga om betydande miljöpåverkan.

De idag anmälningspliktiga verksamheterna för metallbearbetning bör vara kvar på anmälningsnivå eftersom det är små verksamheter med begränsade miljöeffekter. Om dessa blir granskningspliktiga tar den administrativa hanteringen längre tid både för företaget och för myndigheten.

Bilaga 3 i förslag till förordning om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251)

Punkt 5. Det föreslås att granskningsplikt ska gälla för fiskodlingar. Generellt har fiskodlingar en stor påverkan på vattenmiljön genom näringstillskott och sedimentation av foderrester och fekalier. Fiskodlingar bör därför delas upp i sådana som använder recirkulerande system och sådana som inte använder recirkulerande system. Fiskodlingar som inte använder ett recirkulerande system bör alltid vara tillståndspliktiga. Även för större odlingar på land i recirkulerande system med visst direktutsläpp till vatten kan tillståndsplikt vara lämpligt. Om det inte finns något direktutsläpp till vatten bör anmälningsplikt övervägas.

Punkt 6. Det bedöms vara bättre om avgränsningen mellan olika provningsnivåer är en mängdbegränsning snarare än en ytbegränsning. Om det ska vara ytbegränsning, är 25 ha en rimlig, enda, gräns? En mängdbegränsning som blir automatisk betydande miljöpåverkan borde vara bättre att använda då det framför allt är mängden som styr påverkan i form av antal sprängningar, transporter osv. Verksamhetskod 10.11 och 10.25 medför särskilt stor miljöpåverkan och att ha gränsen 25 ha för om det är granskningsspår eller tillståndsprövning för dem känns onödigt. Det kan finnas en poäng att dela upp täkterna utifrån materialslag. Exempelvis borde alla matjordstäckter kunna läggas till anmälningsplikt.

Punkt 9. Alla underjordsgruvor borde vara direkt tillståndspliktiga alternativt ha någon form av uppdelning då miljöpåverkan från gruvverksamhet sällan är begränsad. En gruva som enbart är underjordsgruva och som inte har anrikningsverk kan ha små verksamhetsområden och ta lite mark i anspråk. Det innebär dock inte automatiskt att miljöpåverkan är liten. Det är inte bara arealen som avgör miljöpåverkan. Djupet alternativt om man tar bort en större kulle eller berg kan medföra att stora mängder material ska loss hållas, bearbetas och transporteras bort. Störningen för boende och utsläpp till recipient kan bli omfattande även för dessa. Det är ofta mängden material per år som är avgörande för störningen. Punkt 9 borde flyttas helt till tillståndsspåret.

Punkt 10 borde vara tillståndspliktigt. Erfarenheten säger att denna typ av verksamhet alltid finns inom en gruvverksamhet och att den innebär betydande miljöpåverkan.

Punkt 26 bör flyttas direkt till tillståndsspåret.

Punkt 29. Hänvisningen till bilaga 1 är omfattande (20 olika punkter i bilaga 1) och gör punkten svårtolkad. Idag finns det en undre gräns för när en verksamhet blir anmälningspliktig. Med förslaget tas gränsen bort och alla verksamheter som tillverkar kemikalier kommer att omfattas av granskningsplikt med undantag för vissa anläggningar som hamnar i anmälningsspåret. Hänvisning till de nuvarande koderna 25.20, 25.30 och 25.50 omfattar tillverkning av produkter av plast och inte framställning av plastråvara. Länsstyrelsen förmodar att detta omfattas av behandling av mellanprodukter i punkt 29. I annat fall är hänvisningen felaktig.

Punkt 30. Det föreslås att granskningsplikt ska gälla för framställning av gummi- och plastråvaror. De verksamheter som idag omfattas av verksamhetskod 25.10 och 25.20 är förknippade med luktproblematik men även hälsorisker (styren, isocyanater, vulkning av gummi). De är i de allra flesta fallen miljöstörande verksamheter och bör även fortsättningsvis vara tillståndspliktiga.

Punkt 42. Verksamheten bör även fortsättningsvis vara tillståndspliktig. Anläggningar för att tillverka batterier har stor miljöpåverkan. Det rör sig många gånger om ny teknik och hantering av farliga ämnen. Det är stora risker med litiumbatterier.

Punkt 55. Förslaget kommer att innebära att små förbränningsanläggningar som idag inte är tillstands- eller anmälningspliktiga kommer att gå in i granskningsplikt. Undantaget som föreslås gäller bara vid elavbrott, vilket innebär att små anläggningar som exempelvis utgör spets- och reservkraft och som behöver gå in och stötta elnätet under kalla perioder kommer att gå in i granskningsspåret. Dessa anläggningar bör i stället omfattas av anmälningsplikt. Det är inte rimligt att väldigt små anläggningar ska in i granskningsspåret. Det är lämpligt att det finns en övre gräns för solkraft där stora anläggningar bör vara tillståndspliktiga i stället för att gå in i granskningsspåret. Dessa anläggningar har ofta stor inverkan på naturmiljön och landskapsbilden.

Punkt 56. Eftersom vindkraftsverken i dags är så höga så blir miljöpåverkan omfattande. Ett tidigt samråd underlättar för etablering av vindkraft. Vindkraftverk bör generellt vara tillståndspliktiga. Lägre och färre verk skulle kunna gå i granskningsspåret. Gränserna mellan de olika spåren bör utredas närmare. Den föreslagna ändringen innebär även att uppförande av ett enda vindkraftverk, oavsett storlek, inte bedöms alls enligt miljöbalken. För dessa borde minimum vara anmälningsplikt. Det bör finnas en nivå för anmälningsplikt. Lokaliseringen och omfattningen är avgörande för miljöpåverkan. Det är främst landskapsbild, natur, fåglar och övrigt artskydd som påverkas men även buller och skuggor från vindkraft kan påverka människors hälsa. Det är därför svårt att utan inventeringar av natur, kulturmiljö och arter kunna bedöma miljöpåverkan. Även frågan om rennäring behöver vägas in. Det är en fråga som ofta leder till beslut om betydande miljöpåverkan i renbetesland i så gott som hela Norrland men även i Dalarna.

Punkt 59. Det föreslås att granskningsplikt ska gälla för avloppsreningsverk från 200 pe. Länsstyrelsen anser att anmälningsplikt bör gälla för avloppsreningsverk mellan 200 - 1 000 pe. 1 000 pe är gränsen för när verken omfattas av avloppsdirektivet vilket ger en mer logisk och harmoniserad indelning. Granskningsplikt bör vara mellan 1 000 - 10 000 pe.

Det är lämpligt att så kallade industri-avloppsreningsverk över en viss storlek och som inte tar emot från IED-verksamheter också blir tillståndspliktiga. Tröskelvärdet kan lämpligen stämma överens med gränsen för avloppsreningsverk som omfattas av lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och är tillståndspliktiga.

Punkt 62. Det föreslås att all deponering av icke-farliga muddermassor på land längs små sund, kanaler eller vattenvägar som massorna har muddrats från ska vara granskningspliktig. Länsstyrelsen anser att tröskelvärde på mer än 1 000 ton som nu finns i miljöprövningsförordningen är lämpligt att ha kvar. Verksamheter med lägre omfattning bör förbli anmälningspliktiga.

Punkt 65. Det föreslås att sluttäckning av deponi där sluttäckning redan har godkänts ska vara granskningspliktig. Denna slags verksamhet inbegriper till största del övervakning och kontroll och bör förbli anmälningspliktig.

Punkt 70. Det föreslås att mekanisk bearbetning av icke-farligt avfall ska vara granskningspliktigt utan någon övre gräns. Länsstyrelsens anser att det är lämpligt att behålla tröskelvärde på 10 000 ton. Denna slags verksamhet kommer ofta att bedömas medföra en betydande miljöpåverkan främst genom buller och bör ingå i tillståndsspåret.

Punkt 75. Det föreslås ett nytt tröskelvärde för lagring av icke-farligt avfall på tio ton. Länsstyrelsen ser en risk i att förslaget kommer resultera i väldigt många granskningsärenden. Det nuvarande tröskelvärde på 10 000 ton borde fortsatt vara lämpligt. Övriga verksamheter bör förbli anmälningspliktiga.

Punkt 85. Det föreslås att all slags verksamhet avseende skjutfält, skjutbanor och sportanläggningar ska vara granskningspliktig. Det är länsstyrelsens uppfattning att verksamheter som idag omfattas av kod 92.10 fortsatt ska vara tillståndspliktiga då miljöpåverkan näst intill alltid är sådan att de medför en betydande miljöpåverkan.

Komplettering krävs i vissa fall

Bilaga 1 i förslag till förordning om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251)

Punkt 91 samt punkt 90 i tabell 18.4.1 förändrar prövningsplikten för behandling av farligt avfall på ett olämpligt sätt då endast bortskaffande omfattas av punkten. Nuvarande kod i miljöprövningsförordningen, 90.450, omfattar behandling det vill säga både bortskaffande och återvinning av farligt avfall. Det föreslås inte heller någon gransknings- eller anmälningsplikt för återvinning av farligt avfall. Det innebär att återvinning av farligt avfall som inte omfattas av punkt 89 i bilaga 1 är helt oreglerad vilket inte kan anses vara ett lämpligt förfarande. Det finns en teknikutveckling inom området som lagstiftningen borde ta höjd för men som exempel skulle termisk behandling av förorenade massor, en nuvarande metod för behandling, inte heller omfattas av lagstiftningen. Det skulle även innebära att regleringen av icke-farligt avfall blir mer omfattande än farligt avfall vilket inte kan vara utredningens mening. Exempelvis skulle punkt 81 i bilaga 3 kunna kompletteras med en reglering av behandling av farligt avfall, som tillägg till regleringen i bilaga 1. Det skulle också vara lämpligt att

överväga ett annat tröskelvärde än det som följer av industriutsläppsförordningen för när behandling av farligt avfall ska var tillståndspliktigt.

Bilaga 3 i förslag till förordning om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251)

Punkt 69. Det hänvisas till uppgrävda massor som inte omfattas av bilaga 1. I bilaga 1 saknas dock punkt om uppgrävda massor. Bilaga 1 behöver kompletteras med en punkt om behandling av uppgrävda massor där ett lämpligt tröskelvärde skulle kunna vara 2 500 ton som i nuvarande lagstiftning. Formuleringen behöver dock harmonisera med förslaget till punkt 89 och 90 i bilaga 1 samt punkt 81 i bilaga 3.

Punkt 14 och 15. Det är otydligt hur punkten om förpackning och konservering ska tolkas och hur den ska ersätta nuvarande reglering. Enbart förpackning är undantaget från IED. Ska förslaget tolkas så att punkt 15 omfattar verksamheter som endast förpackar eller verksamheter som också innefattar bland annat förpackning? Ska verksamheter som hanterar livsmedel i bulk omfattas? Gör de inte det så riskerar regleringen att bli skev. Det finns även ett behov att definiera begreppet konservering. Enligt BREFen är till exempel frysning i sig inte konservering när det gäller hantering av fisk men är det vad gäller grönsaker. Det är länsstyrelsens uppfattning att så som förslaget nu är utformat omfattar inte dessa punkter fullt ut verksamheter som i dagsläget fångas upp av nuvarande koder 15.45, 15.95 och 15.141. I utredningen nämns att det eventuellt kan finnas anläggningar som inte längre skulle komma att omfattas av krav på miljötillstånd men går inte närmre in på vilka verksamheterna skulle kunna vara, deras påverkan på miljön eller hur många dom är. Länsstyrelsen menar att exempel på verksamheter som skulle kunna falla utanför lagstiftningen är framställning av diverse färdigmat, verksamheter som på olika sätt hanterar grönsaker eller kött, bagerier, framställning av olika vegetabiliska "mjölkdrycker", rökerier m.fl.

Punkt 17. Det är tveksamt om förslaget fullt ut skulle ersätta kod 15.250 avseende läskedrycker eller kod 15.230 avseende råsprit. När verksamheten når en viss storlek bör den omfattas av granskningsplikt. Det rör sådant som buller och transporter, utsläpp av processavloppsvatten, förbrukning av färskvatten, utsläpp av VOC, störande lukt och risker förknippade med kylanläggningar m.m.

I utredningen anges att sådana anläggningar som eventuellt inte längre skulle komma att omfattas av krav på miljötillstånd eller igångsättningsbesked ändå kommer behöva följa de krav som finns på sådana anläggningar enligt livsmedelslagstiftningen. De skulle därigenom vara föremål för tillsyn och vid tillsynen kan tillsynsmyndigheten ställa krav som skyddar människors hälsa och miljön samt göra bedömningen att verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och förelägga verksamheten att ansöka om miljötillstånd. Länsstyrelsen anser att detta ger en felaktig bild av vad en granskning utifrån livsmedelslagstiftningen omfattar samt vilken information som skulle krävas och

där till kompetens hos inspektörerna för att förelägga verksamheten om att ansöka om tillstånd.

Länsstyrelsen vill också påpeka att förslaget, så som länsstyrelsen tolkar det, innebär att en livsmedelsverksamhet vid en viss nivå övergår från att inte ens vara anmälningspliktig till att omfattas av tillståndsplikt samt IED. Erfarenhet från senare års förändringar i miljöprövningsförordningen avseende livsmedel är att det var ett stort kunskapshopp för många verksamheter att gå från att vara anmälningspliktiga till att bli tillståndspliktiga vilket i sin tur försvårade tillståndsprövningarna för många företag. Förslaget underlättar i det avseendet inte för verksamheterna.

Utredningen föreslår att det för livsmedel och foder inte ska finnas någon anmälningsplikt. I tabell 16.6 anges att det är någonstans mellan 400 och 590 verksamheter som skulle gå från anmälningsplikt till granskningsplikt. Det innebär ett stort initialt arbete att hantera så många nya verksamheter och länsstyrelsen ställer sig frågande till om utredningen har tagit höjd för arbetsbelastningen i förslaget till organisation.

Förtydliganden krävs i vissa fall

När det hänvisas till sådant som inte omfattas av bilaga 1 bör hänvisningen kompletteras med vilken punkt man avser.

Det är otydligt vad som är skillnaden mellan *gruvdrift i dagbrott* (punkt 6 i bilaga 3 och punkt 3 i bilaga 1) och *gruvdrift och gruvanläggning* i punkt 9 bilaga 3. Detta behöver förtydligas.

Föreslagen författningstext använder både begreppen hamn och hamnanläggning men det saknas definitioner som anger skillnaden på dessa begrepp vilket eventuellt kan innebära tolkningsproblem och begreppen bör därför ensas.

Vi har följande synpunkter avseende bilaga 1:

- I punkt 72 anges att punkten är omskriven för att bättre stämma överens med IED. Formuleringen som den ser ut i miljöprövningsförordningen har skapat problem då det inte tydligt har framgått att en intern avloppsreningsanläggning som endast renar vatten från en eller flera industriutsläppsverksamheter inom samma anläggning inte omfattas av tillståndsplikten. Detta har i Sverige hanterats genom praxis, MÖD 9470-21. I IED-direktivet framgår att "Oberoende utförd rening av avloppsvatten utanför anläggningens område som inte omfattas av direktiv 91/271/EEG och som släpps ut av en anläggning som omfattas av kapitel II.". Utredningen nämner att punkten är något omskriven för att bättre stämma överens med IED men länsstyrelsen anser att omskrivningen borde adressera de formuleringar som varit otydliga i befintlig lagstiftning.

- I punkt 79 kan det uppfattas som att punkt 2 och 4 motsäger varandra. Om totalkapaciteten är 25 000 ton är den tillståndspliktig men också om den tar emot mer än 100 000 IFA. I punkt 80 och 83 bör begreppen harmoniseras för att undvika otydlighet.

Vi har även följande synpunkter avseende bilaga 3:

- I punkt 28 och 29 slår man ihop beskrivningar som idag i MPF ligger under både kap 12 Kemiska produkter och kap 13 Gummi- och plastvaror. Det innebär att koder (25.20, 25.30 och 25.50) som tidigare legat under Gummi- och plastvaror i framtiden återfinns under rubrik Kemiska produkter trots att rubrik Gummi- och plastvaror kommer att finnas kvar. Därmed riskeras att dessa verksamheter missas eftersom de hamnar under "fel" rubrik.
- I punkterna 53 och 54 saknas uppgift om vad som händer med de verksamheter som hamnar under kommande tröskelvärden. Kommer det i samband med detta att föreslås att vissa verksamheter blir anmälningspliktiga eller lämnas vissa mängder helt utan prövning?
- Punkt 70 bör omformuleras. Lämpligen delas punkten upp i två delar där den sista delen gäller bygg- och rivningsavfall. Alternativt tas formuleringen som syftar på bygg och rivningsavfall bort då samtliga verksamheter ändå omfattas av samma punkt i förslaget.

Redaktionella fel

I bilaga 1 saknas rubrik efter avsnittet om "rening av avloppsvatten". Efter punkt 72 bör det tillföras rubrik "avfall".

Det föreslås samma kod, 90.12, både i bilaga 1 punkt 71 och i bilaga 3 punkt 59. Det bör vara olika koder för att inte skapa missförstånd.

Bilaga 1 behöver kompletteras med punkt 77 eftersom den saknas i förslaget.

Det föreslås samma kod, 90.451, både i bilaga 1 punkt 90 och i bilaga 3 punkt 79. Bör var olika koder för att inte skapa missförstånd.

Bilaga 1 punkt 5. Det anges att det är oförändrat men inte helt detsamma; då järnhaltig har ersatt metallhaltig.

Bilaga 3 Förslag på målsättningstider i första fasen

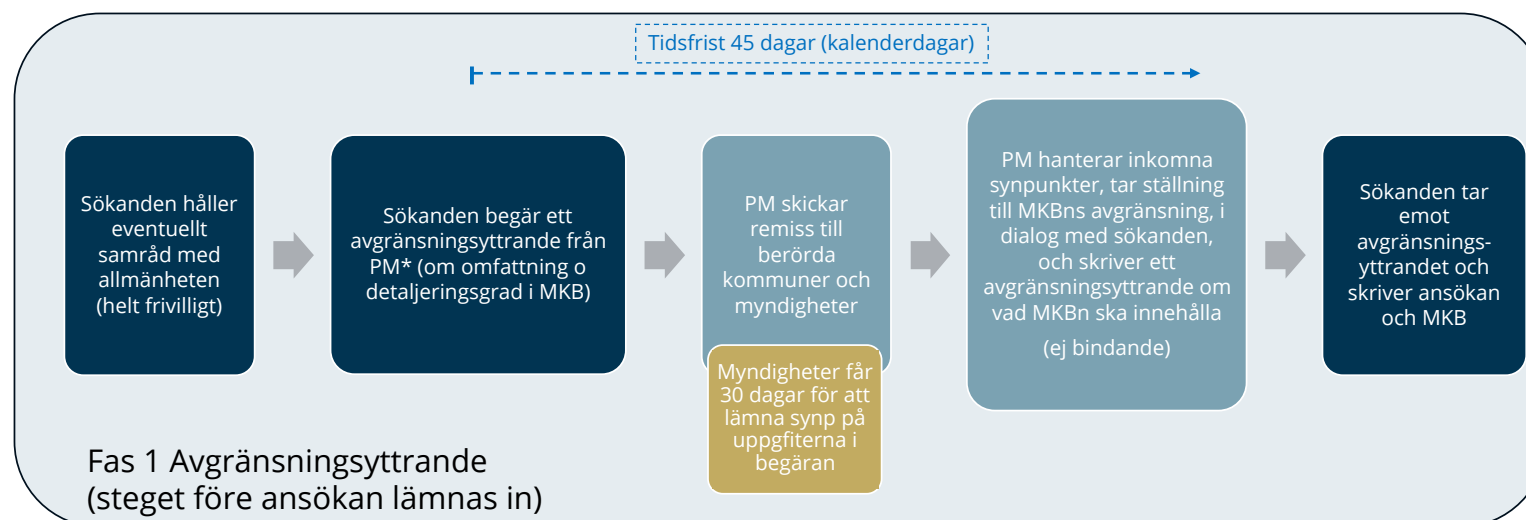
Figurerna visar på skillnaden mellan utredningens förslag och länsstyrelsens förslag på målsättningstider i första fasen av tillståndsspåret, med tid för ett myndighetssamråd.

Sökanden

Prövningsmyndigheten (PM)

Övriga

Tillståndsspåret enl. utredningen

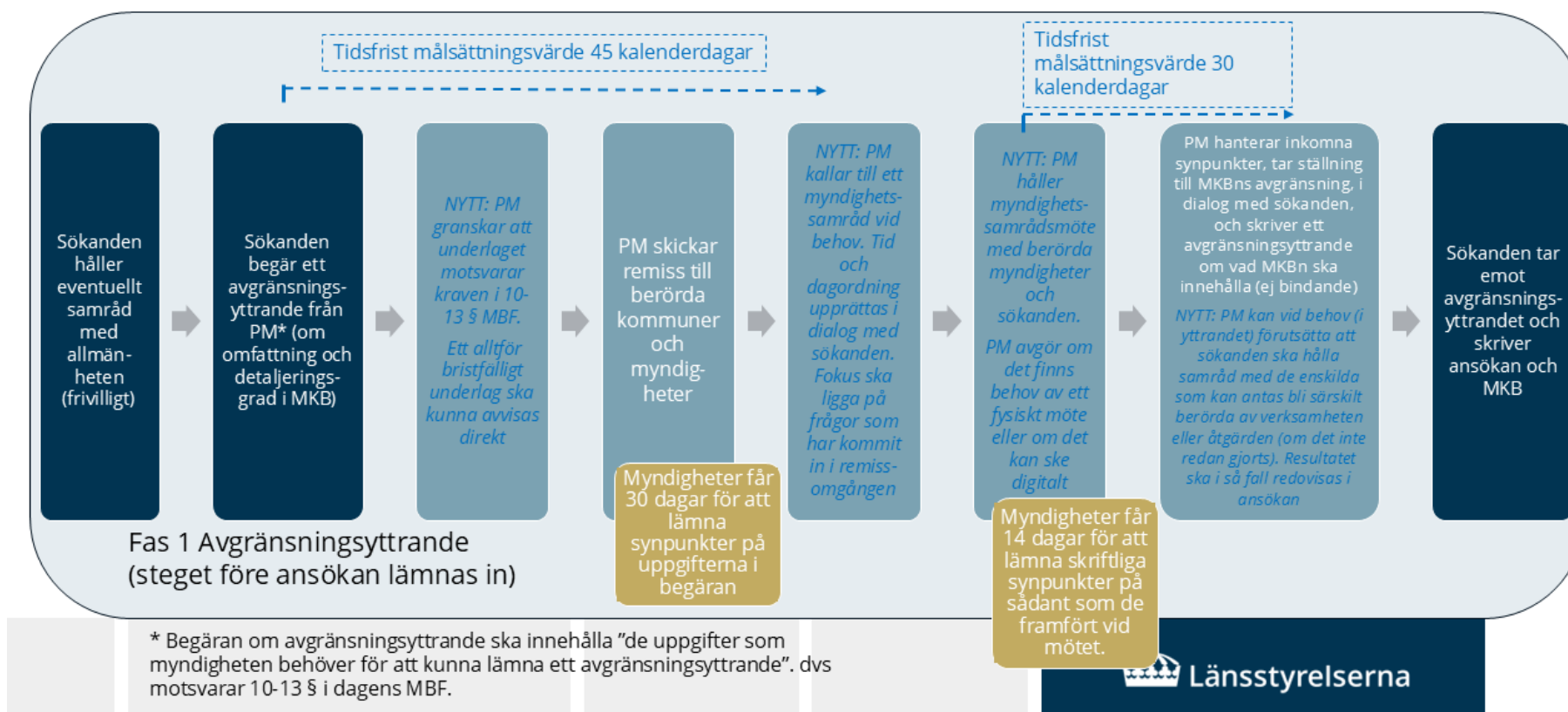
* Begäran om avgränsningsyttrande ska innehålla "de uppgifter som myndigheten behöver för att kunna lämna ett avgränsningsyttrande".

Sökanden

Prövningsmyndigheten (PM)

Övriga

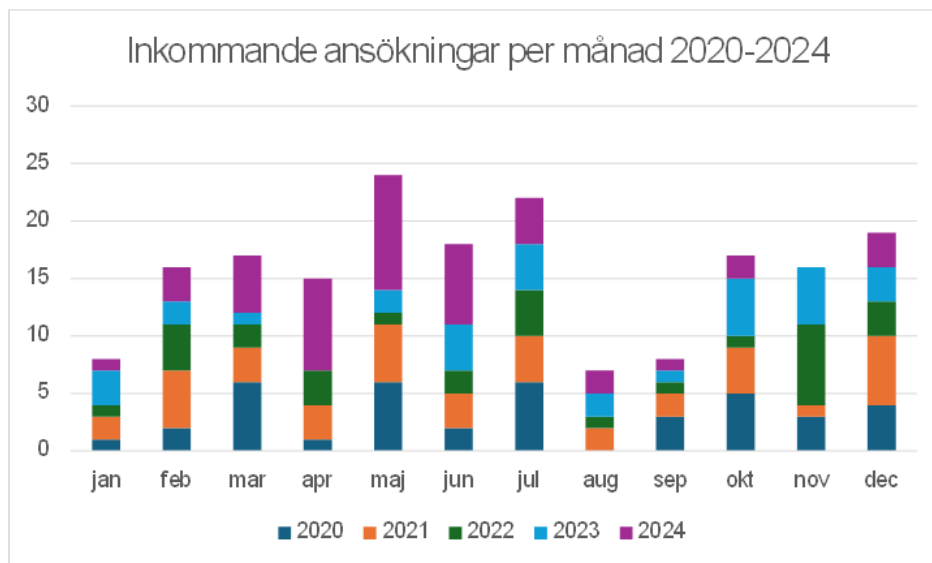
Tillståndsspåret, Lst förslag

Bilaga 4 Fördelning av antal inkomna ärenden per månad

Det är stor variation kring när på året som ansökningar (helprövning och ändringstillstånd) lämnas in. Nedan redovisas två figurer över antalet inkomna ansökningar till Miljöprövningsdelegationen Västra Götaland respektive Västerbotten per månad under åren 2020-2024.

Västra Götaland

Västerbotten

